

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEČ

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov

Enostolpna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglasil v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri jutraj.

Poština plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnitva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Težki problemi.

Pred šestimi leti so ustvarjali državniški v svetovni vojni zmagovitih držav nove in po njihovem mnenju tudi trajne podlage za ureditev in pomirjenje Evrope. Delili so stara carstva in ustvarjali nova, narodi, ki so stoletja ječali pod tujim gospodstvom, so postali svobodni, prejšnje tlačitelje in zatiralce pa so vključili v trde okove. V opojnem zmago-slavju so gledali državniški pred seboj novo, lepo Evropo, kjer bo vladala neskončna sreča in blagostanje.

Novo Evrope pa ni ustvarjalo plemenito zmago-slavje, ampak maščevalno zmago-slavje. Maščevalnost pa je zlo, ki ne more roditi drugega kot zopet zlo. To vidi in čuti danes, komaj po petih letih, vsa Evropa in z Evropo vred ves svet.

Mirovne pogodbe, od katerih so si državniški takoj po vojni toliko obetali, so res rodile dosti dobrega, prinesle pa so s seboj tudi veliko zla. Nemčijo so potlačili res na tla, toda potlačena Nemčija je za Evropo še večje breme kot je bila Nemčija pred vojno.

Strah pred nemško revanšo in pred maščevalnostjo premaganih držav povzroča zmagovalcem vedno nove stroške za še hujše oboroževanje kakor pred vojno. Ti stroški so toliko občutljivejši, ker morajo vse evropske države še vedno plačevati ogromne vsote, ki jih je požrla svetovna vojna.

Mirovne pogodbe Evropski niso prinesle toliko zaželenega miru in sreče, ampak so politično in socialno nezadovoljnost evropskih narodov še stopnjevale do nevzdržnosti.

Nevzdržnost sedanjega stanja v Evropi čuti od dne do dne bolj tudi Amerika. Amerika je dolgo stala ob strani in gledala, ali se bodo evropski narodi sami spametovali ali ne. Sedaj pa Amerika, ki s svojim denarjem obvladuje Evropo, ne mara več čakati. Najprej je spregovoril ameriški poslanik v Londonu Haughton na evropski naslov zelo resne svarilne besede. Za njim pa se oglasa Amerika sama in v službenem opominu na evropske države pravi: Ali obnovitev svetovnega gospodarstva brez Evrope, ali pa s sodelovanjem Evrope! Svetovno gospodarstvo bo tukaj. Če hoče biti Evropa pametna, je lahko zraven, če pa ne, bo odrinjena na stran ali pa postavljena v kot! Svoj opomin je Amerika podkrepila še s papirji, ki se imenujejo evropske zadolžnice. »Plačajte najprej, kar ste mi dolžni za svetovno vojno, pravi Amerika, potem pa delajte kakor hočete!«

Amerika pa dobro ve, da Evropa svojih obveznosti ne more poravnati, dokler traja sedanje politično in gospodarsko stanje v Evropi. Zato je ameriški opomin obenem glasen klic po reviziji mirovnih pogodb, kar Amerikanci v svojem opominu tudi izrečno omenjajo.

Ameriko krepko podpira Anglija. Motivi, ki vodijo Anglijo, da se postavlja na ameriško stran, so sicer precej drugačni kakor ameriški, ampak zato niso nič manj važni. Govorijo, da Anglija od svetovnega gospodarstva ne bo izključena. Ravno tako gotovo pa je tudi, da Anglija uvideva, da bo boj za svetovno gospodarstvo še jako dolg in težak in zato išče zaveznike. V prvi vrsti računa na Nemčijo.

Nemčija se jako dobro zaveda svoje važne vloge v razvoju bodočih dogodkov, ki se bodo odigravali na daljšem vzhodu. Od države Nemčije je odvisno skoro vse. Svoje pomoči pa Nemčija ne bo dajala nikomur zastoj, ampak ona ima svoje jasne in določne zahteve, brez katerih izpolnitve na njeno pomoč ni računati. Nemških zahtev pa ni mogoče izpolniti brez revizije mirovnih pogodb, za kar se že nekaj let zavzema sam njihov soustvaritelj in sopodpisnik Lloyd George.

Kakšne nevarnosti se iz takega položaja lahko izcimijo zlasti za male države, ki so nastale po vojni, oziroma se po vojni povečale, je na prvi pogled jasno. Če postane Nemčija zopet neodločen faktor v zboru zapadnih vellesil, bodo morali državniški malih držav peti vse sile, da veliki ne bodo malih prikrajšali. Jako važen faktor v politiki malih držav pa bo postal njihov odnos do Rusije, s katero bo zapad enkrat tudi uredil svoje račune, bodisi zgrda, bodisi zlepa; najbrž zlepa, čeprav bo treba premagati pri tem ogromne težave. Če se bodo Anglija, Amerika, Francija itd. z Rusijo poravnale zlepa, bodo tiste male države,

Političen položaj neizpremenjen.

Belgrad, 18. maja. (Izv.) Z ozirom na poslednje dogodke in pa na neki komunikacije Svetozarja Pribičevića, se je na današnji ministrijski seji razvila živahna debata o tem, kdo sme dajati komunikacije o stanju v vladi, ali smejo to storiti posamezni klubi ali samo vlada. Zdi se, da je zmagovalno stališče, da jih sme izdajati samo vlada. Poleg tega so na seji razpravljali o raznih resornih zadevah in o delovanju skupščine.

Voditelji bloka narodnega sporazuma so imeli sejo, katere se je v imenu Jugoslov. kluba udeležil dr. Hohnjec. Razpravljali so o ver-

ifikaciji Radićevih mandatov in kakor čujemo, o zadržanju radićevcev na sejah odbora in nastopu Pavla Radića, ki je bil cel dan v Smederevem v družbi z dr. Jankovićem in Kojčićem. O seji ni bil izdan noben komunikat. Sicer je bilo v skupščini mirno in se ni nič veliko razpravljalo o novem položaju, ker je jasno, da pred verifikacijo o tej stvari ne bo prišlo do kakšnih nepričakovanih sprememb. Kralj se je odpeljal na svoje posestvo, kar je najboljši dokaz, da v teh par dneh ni pričakovati važnejših sprememb.

Zanimiva razprava o kmetijsko-kreditnem zakonu.

MINISTER ZA FINANCE OBLJUBLJA NOVE DAVKE. — DR. KULOVEC IN PUŠENJAK ZA ZADRUŽNIŠTVO. — RADIKALNI POSLANCI S KMETOV PROTI TEMU, DA BI VES DENAR POBRAL BELGRAD.

Belgrad, 18. maja. (Izv.) V nedeljo dopoldne in v ponedeljek cel dan se je nadaljevala specialna debata o kmetijskih kreditih. Značilno je bilo precej pohlavno zadržanje radićevcev, in precej bojevitije zadržanje zajedničarja dr. Krajača ter naravnost revolucionarno razpoloženje radikalnih kmetijskih poslancev. Radikalni kmetijski poslanci niso bili proti načelom zakona, ampak proti temu, da se s kmetijskim denarjem polnijo centralne ustanove, od katerih ne dobi kmet niti vinarja nazaj. Odbor je začel v nedeljo z razpravo o ravnateljstvu za kmetijske kredite. Glede tega se je sprejela izprememba, da dobi glavni zadrugi savez enega člana več. Dr. Kulovec je zahteval, da mora državni svet imenovati tiste, ki jih predlaga zadrugištvu. Predlog glede ravnatelja, da mora biti imenovan eden izmed terno-predloga, je bil odklonjen. Dolga debata se je razvila glede dohodkov, ki jih bo imelo ravnateljstvo za kmetijske kredite. Odbor je pozval finančnega ministra dr. Stojadinovića, da da potrebna pojasnila. Dr. Stojadinović je imel daljši govor, ki je izzeval v velik pesimizem glede naših financ. Izjavil je, da dela sedaj na novem proračunu za leto 1926/27. Torej ne bomo v proračunskem letu 1925/26 imeli še rednega proračuna, ampak si bomo še gospodarili z dvanaestimi. Minister je odkrito povedal, da je davčne vire tako zelo prenapel, da ne ve za nobenega novega več. Priznati je moral, da ljudstvo ječi pod izredno visokimi davki in davčnimi bremenami. Upa samo, da pridobi nekaj z večjim številom, s katerim je sedaj prišel. Država bi morala za kmetijske kredite prispevati po 50 milijonov. Priznal je tudi, da teh novih kreditov še nima pokritih. Misli bi treba na nove vire dohodkov, to se pravi na nove davke.

Seveda je dal opoziciji dovolj prilike za ostro kritiko. Dr. Krajača, Vladimir Pušenjak in dr. Kulovec so s ostrimi besedami bičali finančno politiko in podčrtavali, da imamo nov zakon, ki zahteva večje izdatke, da pa nimamo kritja. To kaže, da je cela stvar precej neresna. Več radikalnih kmetov in dr. Kulovec so zahtevali, da se pupilarni denar in denar iz javnih ustanov nalaga v zadrugišne ustanove, kjer je varno naložen, zlasti radikalni kmetijski poslanci so brezpogojno zahtevali, da se ta denar dvigne v drž. hipotekarni banki in da se da oblastnim zadrugam. Navzoč je bil minister Grisogono. Izjavil je, da bo dal na ponedeljkovi seji svoje pojasnilo. Nato se je nadaljevala razprava o čl. 30., prej 28., ki govori o razdelitvi centralnih kreditov. Opoziciji se je posrečilo, da je vzel za podlago kreditno sposobnost zadrugištvu, tudi dosedanjega. Dolga debata se je vnela glede § 471. srb. drž. zakonika, v katerem je izročen gotov del posesti od zadolževanja in odsojevanja. Govorili so Neisdorfer, Pušenjak, Timotijević, radi-

kal Trbič. Sprejeti so bili razni kompromisni predlogi. Ostra debata se je vnela pri čl. 36. (prej 34.). Dr. Velizar Janković je stavil dodaten predlog, v katerem predlaga, da ima staro zadrugištvu pravico dobiti samo 15 odstotkov od celotnega centralnega kredita, za kratkoročna in srednjeročna posojila za svoje zadruge.

Dr. Kulovec je še enkrat pokazal na krivice, ki se delajo sedanjemu zadrugištvu. Produktivnih in sličnih zadrug je v državi nad 200. Kreditnih samo toliko, zato ne gre, da se tako po mačehovski zapostavljajo. Večina je vztrajala pri vladnem predlogu. Pristala je na to, da se pri določevanju hipotekarnih kreditov ne zapostavlja sedanje zadrugištvu. V tem smislu je govoril Vladimir Pušenjak. Drugi člani so bili po kratki debati sprejeti. Nato so obravnavali predhodne določbe. Dolga debata se je vnela o sodnem postopanju, če dolžnik ne plača dolga. Kosta Timotijević je pravil naravnost neverjetne stvari o sodnem in izvrševalnem postopanju. Naravnost je priznal, da sodb niti v 30 letih ne bo mogoče izvršiti. Zato je zahteval, da se postopa po mešičnem sodnem postopanju. Večina je v tem smislu sprejela predloge.

Na ponedeljkovi seji so razpravljali o čl. 29. Na sejo je prišel minister Grisogono. Šlo je zato, koliko naj drž. hipotekarna banka prispeva za kmetijske kredite. Velizar Janković je predlagal, da naj da hipotekarna banka polovico čistega dobička v centralni fond. O tem ni hotel nič slišati, da naj ostane pupilarni in drugi slični denar v posameznih oblastnih skupščinah in se naj uporablja v prvi vrsti v kmetijske interese. Kosta Timotijević je predlagal v svojem govoru kompromis v tem smislu, da naj gre polovica denarja v hipotekarno banko, polovica pa oblastnim zadrugam. Dr. Kulovec je izjavil, da nudi zadrugištvu vedno dovolj veliko varnost. Zahteval je, da se denar nalaga v rafajznovke in zadrugišne ustanove, da ne bo romal v drž. hipotekarno banko, ampak, da ostane doma in da se nalaga v kreditne zadruge, kjer ni nič manj varno naložen. Zahteval je tozadevne spremembe.

Nato so nastopili radikalni kmetijski poslanci, ki so izredno ostro nastopili. Izjavili so, da ne odstopijo od tega, da mora ostati ves denar doma na deželi in da ne bodo pustili, da se zvele ves denar v Belgrad, kjer si milijonarji zidajo palače, za kmete pa nimajo nič. Ostre besede so padle na račun finančnega ministra. Radikal Srečković zahteva, da se ljudski denar vrne ljudem, da bo služil cilju, za katerega je bil dan brez ozira na belgradsko zidanje. Radikal Baničević je v ostrem govoru zahteval, da se fondi, kakor cerkveni, samostanski in drugi dajo ravnateljstvu za kmetijske kredite. Izjavil je, da bo to vprašanje spravljal na dnevni red v radikalnem klubu in pred plenumom narodne skupščine. Izjavil je, da je radikalna stranka pred štiridesetimi leti obljubljala kmetom, da jim bo pomagala s krediti. Po štiridesetih letih pa prinaša zakon, ki bo ostal vsled ministrovega postopanja na papirju, kakor so dejali Slovenci. Ker predsednik in kmetijski minister nista pokazala v tem oziru nobene popustljivosti, so radikalni kmetijski poslanci zapustili sejo.

Nato je Janković prekinil sejo, da radikali v svojem klubu to vprašanje razčistijo. Vendar se radikali za časa odmora niso mogli sporazumeti. Čez pol ure je bila seja odprta. Obvljeno je bilo, da se vrši prihodnja seja v

torek ob 9 dopoldne. Na današnji seji je bil sprejet ves zakon, razen točke, ki govori o razdeljevanju kreditov hipotekarne banke. Značilno je, da pri razpravi o tem važnem vprašanju ni bil navzoč noben član zemljoradniškega kluba, čigar član je veliki prijatelj kmeta Ivan Pucelj.

Za delavstvo tobačne tovarne.

Na seji narodne skupščine 14. t. m. se je, kakor smo že na kratko poročali, vršila debata o postopanju monopolne uprave pri letošnjem odkupu tobaka. V tej debati se je oglašil tudi g. poslanec S modej, ki se je energično zavzel zlasti za delavstvo tobačne tovarne v Ljubljani. Njegova tozadevna izvajanja so se glasila:

Gospodje poslanci! Iz poročila finančnega ministra smo posneli, da ima država dobre dohodke, celo do 130 milijonov dinarjev mesečno od tobaka. Z druge strani smo pa zopet čuli druge glasove, iz katerih moremo posneti, da je upravljanje, kakor je vrši uprava monopolov, zelo slabo. Mi nimamo sploh nobenega upogleda v upravo monopolov. Že iz govora poslanca Agatonovića smo razvideli, da uprava monopolov dela, kakor da bi bila država v državi in da je upravnik monopolov, kakor se zdi, višja oseba kot pa finančni minister. To je čudno razmerje in meni se zdi, da je treba temu razmerju napraviti enkrat korenit konec. (Klici na levi: Tako je!) Čisto jasno je, da bi država morala imeti ogromne dobičke od tobaka. Ako teh dobičkov nima, je to znamenje slabe uprave. Če pa ima dobičke, a te dobičke prikriva, potem je potrebna večja kontrola nad upravo monopolov, kakor smo jo pa imeli doslej.

Naša država je po svoji legi golovo zelo primerna za proizvajanje tobaka. Čudno pa je to, da ljubljanska tobačna tovarna, ki je bila nekdanj v Avstriji na glasu, da dobiva najboljši tobak in da izdeluje najboljše cigare in cigarete, danes, ko smo v državi, kjer je tobak doma, dobiva najslabši tobak in proizvaja najslabše cigare in cigarete. Temu ni kriva tovarna, marveč uprava monopolov, kateri se kvari tobak, potem pa pošilja najslabši tobak v Ljubljano. Zdi se, da je to strankarski tobak, ki ga dobivamo v Ljubljani. (Klici na levi: Tako je!)

Tudi naši trafikantje se zelo pritožujejo nad sedanjo upravo. Sploh se vidi, da sedanja vlada nima nobenega socialnega smisla in socialnega čuta za siromašne ljudi. Manjše prodajalne tobaka imajo siromašni ljudje: vdove invalidov itd. Edini dan, ko so imeli prosto, je bila prej nedelja popoldne. Toda uprava monopolov je ukinila tudi to in je odredila, da morajo biti trafike tudi v nedeljo popoldne odprte. Ako trafikantje tega ne bodo storili, bodo strogo kaznovani. To se pravi, da nimajo nikdar malo prostega časa, da morejo iti v prosto naravo in se navžiti svežega zraka. To je velika krivica. Uprava monopolov naj odredi, da trafikantje morejo — smejo, ne pa da morajo imeti v nedeljo popoldne svoje trafike odprte.

Ni pa to glavno, radi česar sem se oglašil k besedi, nego neka druga stvar. To je, kako postopa uprava monopolov s svojimi lastnimi delavci. V tukajšnji zbornici se redko kdaj čuje beseda delavec ali radnik, najmanj pa od vladne strani, kakor da delavec ni član naše države, polnovreden član človeške družbe in kakor bi ga ne bilo treba šteti kot vsakega buržuja.

Uprava monopolov je imela nešteto intervencij naših poslancev vsa leta, kar smo v tej državi. Reči morem, da z nobenim ministrom ni bilo tako težko govoriti, kakor z upravnikom monopolov, ki nima nobenega smisla za delavce. Ako je draginja rasla, niso rasle tudi plače v enakem razmerju. V Sloveniji, kjer je beračenje zabranjeno, se danes dogaja, da morajo vpokojenci tobačne tovarne hoditi od hiše do hiše in beračiti, ker njihove pokojnine znašajo danes po 15 dinarjev na mesec. (Klici na levi: Skandal!) Če to ni socialen škandal, potem sploh ni nobenega škandala. Ako tobačno delavstvo pošilja mesec za mescem prošnje na upravo monopolov, je ta uprava kakor kamen, ki nič ne vidi, nič ne sliši in nič ne čuti.

Vsled dolgega prigovarjanja, interpelacij in intervencij naših poslancev v prejšnji skup-

Čini je vendar enkrat monopolna uprava za-
bela regulirati plače aktivnih delavcev v ljub-
ljanski tobačni tovarni. Toda plače je reguli-
rala tako, da imajo gotovi delavci danes manj
dohodkov, kot so jih imeli poprej. (Franc
Kremžar: Lepa regulacija!) Regulirala jim je
plače tako, da je mnogim odvzela rodbinske
doklade, ki so jih imeli poprej. (Franc Krem-
žar: Zato je pa zvišala tantijeme upravnim
svetnikom!) Zgodilo se je nekaj, kar je v ci-
vilnem življenju popolnoma nemogoče, to je,
da je monopolna uprava tistim delavcem, ki
jim je zvišala rodbinske doklade tako čudno,
da imajo danes manj dohodkov, kot so jih pa
imeli prej, začela odtegovati plače, ki so jih
poprej prejeli, in sicer za 6 mesecev od 1. ap-
rila do 30. septembra 1924! Vračevati morajo
dekadno po 50 do 100 dinarjev na mesec!

Človek bi mislil, da ima monopolna upra-
va kakšnega pravika, kajti vsak pravnik bi
moral priznati, da ima to delavstvo pravico
do tožbe, da ima pravico zahtevati nazaj, kar
uprava jemlje in da je ta praksa monopolne
uprave protizakonita.

Vodstvo ljubljanske tobačne tovarne je
stavilo upravi monopolov predlog, da se višina
teh predpisanih rokov zniža in da se določi
delavstvu ne glede na višino preužitka de-
kadno znesek 50 dinarjev na mesec. Toda mo-
nopolna uprava ni hotela pristati niti na to.
Delavstvo popolnoma upravičeno zahteva, da
se vračevanje preveč prejetih rodbinskih do-
kladov ustavi. Popolnoma neopravičeno in proti-
postavno je, da se delavstvu zniža zaslužek
za nazaj. Mišljenja sem, da se plača, ki je bila
delavcu izplačana, ne sme jemati nazaj, ker
je in ostane delavčeva last. Ako se delavcu
plača, ki mu je bila enkrat izplačana, pozneje
jemlje nazaj, je to po naših civilnih pojmi-
h navadna tatvina. (Franc Kremžar: Vnebovpi-
joč greh!)

Zato pričakujem, da bo finančni minister
vplival na upravo monopolov, da v tem oziru
postopa malo bolj človeško in da odredbo
glede vračevanja preveč prejetih rodbinskih
dokladov v času od 1. aprila do 30. septembra
1924 ukine in razveljavi.

Še lepše pa je postopanje monopolne
uprave, kakor sem že na kratko omenil, z
vpokojenci. Zdi se mi, da boče monopolna
uprava polagoma sploh odpravi upokojence,
to se pravi, da boče stanje, v katerem je to
delavstvo prišlo v novo državo, poslabšati.
(Franc Kremžar: Da jih hoče s smrtjo re-
ducirati!) Dobro povedano, da jih hoče s smrtjo
reducirati. V pokojni Avstriji, da se tako iz-
razim, je bilo vprašanje tobačnega delavstva
precej dobro rešeno. To vprašanje se je pa
sedaj zelo poslabšalo. Ako draginja raste, in
lahko rečem, da je od prve regulacije narasla
za 400—500 procentov, se za vpokojence nič
ne stori, tako, da ti siromaki danes ne morejo
ne živeti ne umreti, oziroma da bodo kmalu
umrli. Niso to prazne besede, kar sem vam
sedaj tu povedal, nego so to gola dejstva.

Tudi vpokojenci so vložili nešteto prošenj
za povišanje svojih pokojnin. Urgirali in ur-
girali so, toda od sedaj vese zaman. Ljudje, ki
so služili v tobačni tovarni po 35 let in tamkaj
pustili vse svoje življenske moči, dobivajo da-
nes take pokojnine, da ne morejo ne živeti ne
umreti.

Ti vpokojenci so pred kratkim časom zo-
pet poslali na upravo monopolov novo prošnjo,
v kateri zahtevajo sledeče: Pokojnine tobačnih
vpokojencev in vpokojenk naj se odmerijo tak-
o, kot pokojnine enakovrednih državnih
uslužbencev po službeni pragmatiki od 1. ok-
tobra 1923. Ako trenutno ne bi bilo mogoče
ugoditi tej zahtevi, pa zahtevajo, da se vsaj
za silo zmanjša njihova beda, in sicer na ta
način, da se pokojnine kakor tudi draginjske
doklade izplačajo tobačnemu delavstvu v di-
narski veljavi. Nekaj čudnega je tole: Ako tr-
govci ali gostilničar računa v kronah, se ga za

to kaznuje, država pa izplačuje penzije delav-
stvu v kronah. (Toma Popović: Popraviti če-
mo i to!)

Pokojnine starih tobačnih vpokojencev in
vpokojenk naj se odmerijo v isti višini, kot je
določena za ono delavstvo, ki gre sedaj v po-
koj. Nikakor ne gre, da bi se z vpokojenci po-
stopalo slabše kot se bo postopalo s sedanji
delavci, kadar bodo stopili v pokoj. Baš s sta-
rimi, onemoglimi ljudmi, ki so se izživeli v
službi, je treba imeti socialno čustvo in usmi-
ljenje ter postopati z njimi tako, kakor da bi
stopili danes v pokoj. (Živahno pritrdjevanje
in ploskanje na levi.)

Tudi stanarinske doklade naj dobivajo to-
bačni vpokojenci in isti višini, kot je po služ-
beni pragmatiki določena za državne usluž-
bence.

Tobačnim vpokojencem in vpokojenkam,
ki so doslužili polno dobo, naj se nakaže po-
kojnina v oni višini, kot znaša sedanja mezda
po 35 letih službe.

Te stvari sem moral navesti tukaj v zbor-
nici, ker so bile vse pritožbe našega delavstva
neuslišane, ker se zanje ni zmenilo niti finanč-
no ministrstvo, še manj pa monopolna upra-
va. Menim, da je to postopanje kruto in da je
socialna dolžnost monopolne uprave, da omo-
goči tobačnim delavcem in delavkam tako ak-
tivnim kakor tudi vpokojenim, človeka dostoj-
no življenje. Če pomislimo, da gre samo za
okoli 200 oseb, katerim monopolna uprava
jemlje sedaj nazaj že izplačane plače, in če
pomislimo, da ta monopolna uprava dobiva
mesečno od tobaka po 130 milijonov dinarjev
čistega dobička, potem ne vem, kako naj tako
postopanje monopolne uprave kvalificiram.
Monopolna uprava nima toliko srca, da bi pu-
stila živeti teh 200 oseb in da bi uknila od-
redbo, po kateri morajo plačevati po 50—100
dinarjev dekadno.

Zato se obračam še enkrat na gospoda fi-
nančnega ministra s prošnjo, da upliva na
upravo monopolov, da ugotovi upravičenim za-
htevam tobačnega delavstva. Ako monopolna
uprava ne bo pristala na to, potem se bo vedno
in vedno ponavljal naš klic: Dajmo tej upravi
malo več kontrole, kot jo je pa imela sedaj.
Ako ima take dobičke, potem je njena dolž-
nost da v zadostni meri skrbi za svoje delav-
stvo. Ako pa ni dobička, potem je uprava za-
nič in eno kot drugo je slabo. (Živahno odo-
bravanje in ploskanje na levi.)

Zakonski načrt o ureditvi sodišč

Pašić odločuje celo o imenih!

Belgrad, 18. maja. (Izv.) Odsek zakono-
dajnega odbora za proučevanje zakona o
ureditvi sodišč je imel sejo dopoldne in po-
poldne. V razpravi so predelali zakon do
§ 64. Sprejete so bile nekatere spremembe.
Člen 39. govori o kazenski odgovornosti sod-
nikov, ki jo povzroči sodnik strankam, ko
izvršuje svojo dolžnost. Dr. Polić in dr.
Hodžar sta navajala, da je treba to vpra-
šanje spraviti v sklad z določbami člena 18.
ustave, da je najprej odgovorna država, drž.
uradniki pa odgovarjajo državi, če postopajo
namenoma ali skrajno nemarno. Večina je to
načelo sprejela. Tekom seje so ponovno raz-
pravljali o dr. Hodžarjevem predlogu, da se
naj apelacijsko in kasacijsko sodišče imenu-
jeta veliko in vrhovno sodišče, s čemer so
se vsi strinjali. Pravosodni minister bo pre-
ložil to vprašanje ministrskemu svetu. Na
popoldanski seji je pravosodni minister ob-
vestil odsek, da imeni apelacijsko in kasa-
cijsko sodišče ostaneta. Pašić noče o kaki
spremembi nič slišati.

Za birmance

se dobe najelegantnejše izdelane OBLEKE
najceneje pri LOŽAR & BIZJAK, LJUBLJANA,
SV. PETRA CESTA 20.

Pogajanja med radikali in radičevci.

Zagreb, 18. maja. (Izv.) Vaš dopisnik je
dobil danes o pogajanjih med radikali in ra-
dičevci sledeče izjave: Pogajanja se razvijajo
zelo ugodno. Za danes se more reči edino to,
da so vse glavne stvari rešene in se sedaj
rešujejo le še podrobnosti. V glavnem je pri-
šlo do sporazuma v vseh vprašanih prvega
reda. Zadeva Stjepana Radića in tovarišev
in vprašanje obznane nista v zvezi z vpra-
šanjem sporazuma, vendar je pa čisto razum-
ljivo, da to vprašanje zavisi od rezultata po-
gajanj. Na pripombo dopisnika: »Kaj bo pa
s samostojnimi demokrati?«, je dobil odgo-
vor: »To je stvar radikalov.«

ZANIMIVE OBSODBE V ZAGREBU.

Zagreb, 18. maja. (Izv.) Danes ob 11. uri
dopoldne je bila razglašena obsodba proti
tajniku komunistične stranke Vladimirju Co-
piću. Čopić je bil obsojen po členu 1. in 2.
pakona o zaščiti države na 3 in pol leta
ječe. Državni pravdnik se je zadovoljil z ob-
sodbo, Čopić je pa vložil priziv.

Zagreb, 18. maja. (Izv.) Nocoj ob pol 7.
se je pred sodnim stolom končala razprava
proti Vladimirju Bogoviću in Boži Simiću, ki
sta se udeležila znanega pretepa v Karlovcu
med omladinco in kapetanom Kostićem, Bo-
gović in Simić sta pobegnili v inozemstvo,
čež nekaj mesecev sta se pa prostovoljno
javila sodišču. Obsojena sta bila vsak na pet
mesecev temnice.

Zagreb, 18. maja. (Izvirno.) Pred sodnim
stolom se je danes vršila razprava proti
bivšemu odgovornemu uredniku lista »Ve-
čer«. Tožil je dr. Laza Marković radi raz-
žaljenja časti. »Večer« je objavil lani vest,
da je dr. Laza Marković takoj po nastopu
Davidovičeve vlade vzel potni list za ino-
zemstvo, ker da se je bal posledic za svoja
korupcionistična dejanja. Urednik lista »Ve-
čer« je bil obsojen na dva meseca zapora.

ZAGREBSKI OBČINSKI SVET.

Zagreb, 18. maja. (Izv.) Danes ob 5. pop.
se je vršila seja občinskega sveta, na kateri
so bili verificirani mandati novoizvoljenih
občinskih svetnikov. Na seji je bil tudi po-
trjen sklep pravnega odbora, da se šestnajsti
mandat izpod količnika dodeli naprednemu
socialnemu bloku, ki je s tem dobil šestnajsti
mandat.

Ameriški opomin.

Newyork, 18. maja. (Izv.) Ameriška vla-
da je uradno opomnila države, ki ji dolgu-
jejo vojne dolgove, da je že skrajni čas za
poravnanje teh dolgov. Uradni ameriški opo-
min so dobile: Francija, Italija, Belgija, Ro-
munija, Grčija, Češka, Jugoslavija, Estonija
in Litvanska. V opominu stoji, naj omenjene
države svoje dolgove Ameriki uredijo brez
nadaljnega odlašanja. Nota pravi, da Ame-
rika ne mara na nikogar pritiskati, smatra
pa, da je prva doba za obnovo že potekla in
so države že v prijetnem položaju, da svoje
obveznosti poravnajo.

Italija.

Rim, 18. maja. V sobotni seji poslanske
zbornice je doživela vlada neprijetno razočar-
anje. Na dnevnem redu je bila razprava o
zakonskem načrtu glede tajnih društev. Ko je
bilo treba glasovati, se je izkazalo, da v zbor-
nici ni potrebno število poslancev. Poleg par-
lamentarne opozicije je manjkalo tudi do 30
fašistovskih poslancev. Sejo so odgodili na
19. t. m. Proti odsotnim fašistovskim poslan-
cem je ukazal Mussolini stroge disciplinarne
odredbe.

ZAKON PROTI URADNISTVU.

Rim, 18. maja. Mussolini je pri sprejemu
zbornice večine naznanil, da predloži zbor-
nici v smislu sklepov velikega fašistovskega
sveta zakonski načrt za »izčiščenje« uradni-
štva. Zakon, ki je v zvezi z zakonom o tajnih
društvih, bo pooblaštal vlado, da odpusti vse
nepovoljne uradnike, ne da bi navedla za to
razloge.

FARINACCI OBISKAL DUMINJA.

Rim, 18. maja. V soboto je v Regina
Coeli obiskal glavnega morilca posl. Matte-
ottija — Duminja posl. Farinacci, ki je nje-
gov zagovornik.

PROTI VOJNI S STRUPENIMI PLINI.

Washington, 18. maja. (Izv.) Predsednik
Coolidge namerava sklicati konferenco, na
kateri bi obravnavali vprašanje boja s stru-
penimi plini.

PLAČA PREDSEDNIKA NEMCIJE.

Berlin, 18. maja. (Izv.) Državni zbor je
določil za predsednika republike 60.000 mar-
letne plače in 120.000 mark doklade za re-
prezentacijo.

KMETJE V RUSIJU.

Moskva, 18. maja. (Izv.) Na sovjetskem
kongresu je govoril Kalinin o krajevni sov-
jetski upravi in je predlagal, da se pritegne
čim več kmetov na sodelovanje.

Politične vesti.

Položaj g. Pribičevića. Pod tem naslovom
je objavilo nedeljsko »Vreme« uvodnik, v ka-
terem Pribičevića direktno poziva, naj ne na-
sprotuje sporazumu med Srbi in Hrvati in naj
se raje umakne iz političnega življenja. Ta
članek »Vremena« dokazuje, da pogajanja za
sporazum le niso tako »neaktualna«, kakor
naroča Pribičević pisati svojim listom, ampak
da Pribičević proti sporazumu z vso silo intri-
gira, tako zelo intrigira, da so ga začeli krcati
že radikali in mu kazati vrata.

Pogajanja med radikali in radičevci in
dr. Gregor Žerjav. Včerajšnje popoldansko
»Jutro« poroča: »Za pogajanja med radičevci
in radikali se zlasti živahno zanima minister
za šume in rudnike dr. Gregor Žerjav. Zani-
mivo je, da mu Davidovičeva »Pravda« pripisuje
v tem pogledu veliko vlogo. Pravi, da je
dr. Žerjavu poverjena »važna funkcija, da o
vseh teh pogajanjih informira vladarja same-
ga.« — Slučajno nimamo pri rokah dotične
»Pravde«, da bi to vest kontrolirali po origi-
nalu. To je že verjetno, da se dr. Žerjav za-
nima za pogajanja med radikali in radičevci,
ker gre njemu in vsem samostojnim demokra-
tom zelo za kožo in za nadaljni obstoj v vladi.
Zelo bosa pa bo, da bi dr. Žerjav bil poklican
kralju poročati o pogajanjih, ker njega sploh
zraven ni in ga nihče nič ne vpraša, drugič
pa kralja lahko jako natančno informira Pa-
šić ali pa P. Radić. Res pa utegne biti, da
dr. Žerjav prav pridno pomaga Pribičeviću
intrigirati na dvoru proti sporazumu med ra-
dikali in radičevci in proti vstopu radičevcev
v vlado, zlasti če ti vztrajajo na zahtevi, da
mora Pribičević z Žerjavom vred iz vlade ven.

Ameriški pritisk na Francijo. Na Fran-
cijo Amerika najbolj pritiska zaradi plačila
vojnih dolgov. Svoje zahteve po takojšnji ure-
ditvi francoskega dolga opira Amerika na
okolnost, da plačuje vsak Amerikanec letno
po 68 dolarjev davka, vsak Francoz pa samo
33 dolarjev. Francijo smatrajo Amerikanci za
zelo bogato deželo, ker je vsa francoska in-
dustrija stalno in polno zaposlena in ker
vrednost francoskega izvoza znatno presega
vrednost uvoza. Amerikanci očitajo Franciji
dalje, da vzdržuje ogromno armado, ki šteje
v mirnem času nad 600.000 mož, v vojnem

Pedagoški teden v Mariboru.

Maribor, 18. maja 1925.

V Mariboru se je vršil pretekli teden pe-
dagoški teden. Zaporedoma so predavali v
ponedeljek prof. Šilih o gonilnih silah in sme-
reh šolsko-reformnega gibanja, v torek nad-
zornik Senkovič o reformi ljudske šole, v sredo
prof. Fink o reformi meščanske šole, v četr-
tek profesor Favaj o reformi srednje šole, v
petek dr. Žgeč o reformi učiteljske izobrazbe,
v soboto ravnatelj Humek o reformi nade-
jevalne šole.

Ves teden so bila predavanja dobro obi-
skana od izobraženstva, učiteljstva in tudi
ljudstva; dokaz, da so vprašanja, ki so se
razpravljala, v resnici času primerna. Kako
željno da je občinstvo poduka v pedagoških
in izobraževalnih vprašanjih dokazuje tudi to,
da kljub temu, da so bila nekatera predava-
nja po dve uri in so zahtevala od poslušalca
veliko pozornosti, ni padalo število udele-
žencev, temveč rastle. Predavatelji so se
brez izjeme vsi potrudili, da bi udeležencem
nekaj nudili; žal, da se jim v celoti ni popol-
noma posrečilo. Kljub skrbno izdelanim re-
feratom niso zadeli v živo, ker niso vzbudili
tega, kar vsakemu sodobnemu človeku v srcu
leži in čaka na odresilno besedo. Ko smo si-
šli prvi referat Šilihov o reformnih študijah
v pedagogiki, ko je poudaril novo organsko
šolo, ki bo v resnici predstavitev ljudskega

življenja, smo upali, da bo pedagoški teden
šel na globoko in brezobzirno razgalil pogre-
šanost moderne intelektualne birokratične
šole. Vendar naslednji referenti so se pečali
v svojih razpravah le bolj z reformatičnimi,
metodičnimi vprašanji, z več ali manj pamet-
nimi reformnimi načrti, ki preplavljajo seda-
njo konfuzno šolsko-reformno literaturo. Šol-
ski nadzornik Senkovič je dal lepa navodila
za notranji poduk v šoli, profesor Fink je z
prepričujočimi dokazi plediral za dosedanj
tip meščanske kot zaključne šole, profesor
Favaj se očitno ni dovolj globoko vglobil
v problem naše srednje šole, dr. Žgeč je po-
skusil podati nekaj navodil za reformo učitel-
jske izobrazbe, a tudi ni globlje prodrl v
ta problem kakor do predloga, da se da učitel-
jstvu srednješolska izobrazba, praktična
pedagoška izobrazba pa v enoletnem kursu
na visoki šoli. Ravnatelj Humek je podal jako
praktična navodila za ustroj nove delovne
nadejevalne šole. Bistvenih boleznj pa, ki na
njimi bolega današnje šolstvo, ni noben refe-
rent dovolj jasno odkril.

Glavna napaka današnjega šolstva ni v
njegovem tehničnem ustroju, kakor ve-
čina današnjih šolskih reformatov misli,
temveč v duhu, ki preveča šolstvo. Vsa
današnja šola je fabriška šola, ki se v njej
podučuje in dela kakor v fabriki. Kolikor
mogoče veliko koristnega znanja vlti otrokom
v glavo, to je glavni princip. Ves poduk se
promatra z racionalističnega vidika ko-
ristnosti, čisto po vzgledu današnje ego-
istične kulture, ki v njej živimo. Ta duh pre-

veva vse predmete, tudi duševne, zgodovino,
slovensko literaturo, domoznanstvo, da celo
verouk. Učitelj uči učence, da morajo ljubiti
domovino, ker imajo od nje toliko koristi,
ker skrbi za red in mir; da moramo gojiti slo-
venski jezik, se učiti pisati, ker tudi kori-
sti v življenju; naravoslovje tudi koristi, ker
moremo izrabljati naravne sile; tudi vera v
Boga koristi, ker dela državljane poslušne dr-
žavnim zakonom. Ni čuda, če v taki racional-
istični šoli, ki govori vedno le o koristnosti,
rastejo ljudje, ki tudi zunaj šole ne poznajo
nobene drugega vidika kakor koristnost,
da iz naših šol raste materialistična mladina,
ki ji je glavni ideal uživanje in mamon. Kriva
pa ni mladina, temveč mi odrastli, ker ji v
šolah ne odkrijemo zmisla za ideale, ker ji
ne damo tudi srčne kulture.

Tu pri srčni kulturi se mora začeti
reforma, vse predmete moramo začeti učiti
z drugega vidika. Znati bomo morali vzbuditi
mladini zmisel za ljubezen do rodne grude,
domače rojstne hiše, naroda, domovine, ne
zato, ker koristi, temveč ker je to sveta po-
sebečna zemlja naših dedov, zemlja, kjer smo
zrastli, dobili vzgojo, prvi nauk pri materi o
Bogu. To so iracionalne vrednote, ki so nam
sve te, ker so globoko zasidrane v naši duši,
četudi nam ne prinašajo nič koristi, temveč
le trpljenje. Slično moramo dobiti drugi vidik
pri podučevanju o naravi kot kozmosu, ki se
v njem izraža v svoji veličini Bog. Mladina
mora živeti za naravo, se vglablja v njene
skrivnosti, pri verouku se mora mladina na-
vdušiti za Boga, odkriti ji moramo veličino

Stvarnika, da bo mladina poštena in dobra
ne radi zapovedi, temveč iz navdušenja za
Boga, ker bo živel življenje v Bogu. Široko
polje ima učitelj, da z domovinoznanstvom,
narodno zgodovino razplamti srca mladih za
ideale. V taki šoli se bo odkril nov smisel za
umetnost, mladina bo poslušala pravljice, na-
rodne povesti, slavna dela prednikov, razume-
vala bo zopet naravo, in če bo srce njeno
polno prekipelo čustev, bo na zunaj se
to pokazalo v novem nagonu po obliko-
vanju. Umetniški čut, ki ga je abstraktna,
računajoča šola »koristnosti« ubila, bo oži-
vel, s a m o p o s e b i bomo čutili vsi potrebo
po novodobni delovni šoli. V tej sili bo na-
vdušena mladina pod vodstvom učiteljev go-
jila svoj obrazovalni čut, ker ga bo morala
gojiti. Srce, ideali jo bodo k temu silili.

V današnjih materialističnih razmerah pa
če ne bomo novega duha vpeljali v šole, tudi
delavna šola ne bo izdatno pomagala. Vse
reforme v ljudskih, meščanskih, srednjih šo-
lah in učiteljskih bodo zastojale, ako ne pre-
lomimo z napačnim današnjim duhom. Za
pravo reformo šolstva potrebujemo reforme
v idealih, osebnosti vzgojitelja, v celotnem
našem sodobnem življenjskem naziranju. Le
takega novega ozračja, bo zrastla samoposeb-
na občestvena šola, ki bo koreninila v ide-
alih, ljudstvu in narodnem življenju, propadla
bo pa sedanja neljudska, birokratična šola
koristnosti.

Te misli so se vzbujale pri marsikaterem
udeležencu pedagoškega tedna v Mariboru.

asu pa 5 milijonov, za katere je treba imeti pripravljeno vso vojaško opremo. Posebno hode Amerikance v oči francosko letalstvo je je najmočnejše med vsemi državami. Kdor na more plačevati take ogromne stroške za oboroževanje, plača lahko po mnenju Amerikancev tudi svoj dolg.

Ženska volivna pravica v Italiji. Ženska volivna pravica nima v Italiji posebno veliko prijateljev, najmanj pa med fašisti. Gotovo bi tudi to vprašanje v sedanjem fašistovskem parlamentu ne bilo prišlo na dnevni red, da ni dal Mussolini povodom internacionalnega ženskega kongresa v Rimu ženskimi zastopnicam v tem pogledu obveznih obljub. To se vidi iz zakona samega, ki ga je prav te dni glasovala fašistovska večina, in to zgolj Mussoliniju na ljubo. Zakon daje ženskam volivno pravico samo v upravne zastope. Volivno pravico imajo ženske, ki so dovršile 25. leto starosti in odgovarjajo enemu sledečih pogojev: če so odlikovane za vojaške ali vojne zasluge, če so odlikovane za državljanske zasluge ali za katerokoli delo v splošni blagor; če so matere v vojni padlih ali vdove padlih in niso izgubile pravice do pokojnine, če so dovršile najmanj osnovno šolo ali pa položile poseben izpit, če plačujejo najmanj 40 lir direktnih davkov na leto in znajo brati in pisati. Ženske imajo tudi pasivno volivno pravico, vendar ne morejo biti izvoljene za župana, prisednika, predsednika pokrajinske uprave, pokrajinskega poslanca, člana raznih vojskih in drugih komisij prenešenega delokroga. O splošni ženski volivni pravici torej ni govora.

Dopisi.

Vrhnik. — G. Vincencij Levstik, upokojeni nadučitelj in okr. šolski nadzornik, slavi letos petdesetletnico svojega delovanja na vrhniškem cerkvenem koru kot organist in pevovodja. Vztrajal je zasluzni mož kljub bolehnosti prav do letos, ko je moral vsled oslabelosti zapustiti orgle in ljubo cerkveno petje. Dolga doba dela, požrtvovalnega in nesebičnega, kajti dobival je za to vsako leto samo majhno nagrado. Ob 50letnici njegovega delovanja mu je sv. Oče Pij XI. podelil odlikovanje »Pro Ecclesia et Pontifice«. Redko odlikovanje med nami je jubilaru izročila deputacija: cerkveno predstojništvo, župan dr. Marolt, šolski upravitelj Milan Schiffer, zastopnik pevcev in one pevke, ki so upeljale g. Levstika pred 50 leti na kor, v nedeljo dne 17. maja, ko se je pri jubilarntovi hiši zbral cerkveni zbor in polovica Vrhnike. Jubilar je nagovoril g. dekana Kete, orisal v kratkih potezih njegovo nesebično in požrtvovalno delovanje v čast božjo in izrazil željo, da bi še dalj časa pri boljšem zdravju užival zaslužen odlikovanje. Po nagovoru so častitili slavljencu gospod župan v imenu občine, g. šolski upravitelj v imenu učiteljskega in šole, zastopnik pevcev in drugi. Gospod jubilar se je iskreno zahvalil za odlikovanje in srčno ginjen za častitke. Pevski zbor je zapel tri za to slavlje primerne pesmi pod vodstvom g. Antona Gruma. Množica ljudi se je razšla s hvaležnostjo in spoštovanjem do jubilara in s srčno željo, da bi mu ljubi Bog podelil toliko zaželeno zdravje, da bi mogel še dolgo uživati to odlikovanje.

Viš. Po zadnji javni občinski seji, ki se je vršila prejšnji teden, izgleda, da se bo elektrifikacija občine že vendar enkrat izvršila. Odbor je razpravljal o pogojih, ki jih je postala mestna občina ljubljanska, ter je pogoj v bistvu sprejel. Električni odsek je dodal nekatere pripombe k tej ponudbi ozir. pogojem. Elektriifikacija naj bi se izvršila še to leto. Klub SLS je opozarjal na eventuelne zapletitjaje s firmo Vojnovič, če bi ostala točka glede oddaje toka stilizirana tako, kot je mestna občina predlagala. Pri slučajnostih je revizor kluba SLS poročal, da je sam ponovno pregledal obračune ter konstatiral, da je obračun napačen ter izkazuje saldo 870 Din v dobro bivšemu županu. Tako se je »defravdirana« vsota zopet zmanjšala za imenovano vsoto. Prošnja Kristanove stavbene zadruge za jamstvo v znesku 1.200.000 Din se odstopi finančnemu in socialnemu odseku v razmotrivanje. — V nedeljo dne 17. t. m. se je vršil v gostilni Kramar shod, katerega je sldical delavski klub. Prvi govornik Golouh je v svojem plitkem in deloma demagoškem govoru trdil, da je mizerno stanje, v katerem se danes nahajamo, zakrivila edino SLS, ter trdil, če bi 25 poslancev SLS v Belgradu nekoliko več interveniralo, bi se dalo veliko več doseči. G. Golouh ne ve niti to, kar ve v Sloveniji vsak otrok, da ima SLS samo 20 poslancev, kar mu je eden navzočih njegovih somišljenikov tudi zelo lepo pojasnil. Poudarjal je tudi, da so imeli socialisti in komunisti v bivšem parlamentu nad 60 poslancev, danes pa nimajo nobenega več. Zalostnejšega spričevala »delavskim« voditeljem komunistov in socialistov pač ni mogel dati, ker je s tem jasno dokazal, da so delavski voditelji nezmožni voditi delavske mase.

Omenil je tudi Zaloško cesto. Pripominjamo samo to, da če bi takrat delavski voditelji nekoliko manj hujskali, teh žrtev ne bi bilo. Nikoli Pašiču pa je zapel slavošpev, rekoč, da ni bolj zvite glave in boljšega politika ter da ga ne bo nobeden ugnal (tudi g. Golouh ne). O občinski komunalni politiki delavskega kluba je poročal g. Škerl, ki se je držal taktike predgovornika in povdarjal, da je zasluga de-

lavskega kluba, da bo dobila občina elektriko, vodovod, da ima Rožna dolina lepe hodnike, da se izpeljava kanalizacija itd. Ker pa ni delavski klub sam dosti močan, je za sodelovanje drugih strank moral nekoliko popustiti od raznih točk (morda je g. Škerl mislil brezobrotno posojilo Sokoln?). Kaj je pa SLS dobila v kompenzacijo za sodelovanje, nam je pa g. Škerl pozabil povedati. Do sedaj smo smatrali g. Škerla za resnega politika, sedaj pa je pokazal, da se je obrnil na pot, ki vodi do demagoštva, ter bo dosegel, da bo pri prihodnjih volitvah v nar. skupščino dobil še manj glasov, kot jih je sedaj. Shodi višjih social-

listov so vedno slabše obiskani. Pripominjamo, da ne bi mi o tem shodu poročali, če ne bi sodrugi uganjali take demagogije.

Jesenice. V četrtek, dne 21. maja, gostujejo na našem odru v Katol. delavskem domu ljubljanski dijaki v vprizoritvijo komedije »Težke ribe«. Po predstavi izvaja pevski oktet koncert. Začetek je ob pol 8. zvečer. Ker so ljubljanski dijaki redki gostje na našem odru, vljudno vabimo p. n. občinstvo, da v obilnem številu poseti predstavo. Ker je pričakovati velike udeležbe, opozarjamo p. n. občinstvo, da si pravočasno nabavi vstopnice. Ljubitelji smeha, pridite vsi!

Dnevne novice.

Novi stanovanjski zakon, ki je stopil v veljavo 16. t. m., približno v jutrišnji številki dobesedno po izvirnem besedilu, nakar opozarjamo cenjene čitatelje.

Veliko zborovanje sodnikov iz cele krajevine SHS sklicuje glavni odbor društva sodnikov. Zborovanje bo v Belgradu dne 29. in 30. maja. Glavni odbor prosi nujno vse podružnice, da pošljejo na zborovanje vsaj svoje zastopnike. Vabljeni pa so vsi sodniki. Na zborovanju bodo razpravljali o novem zakonu o sodnikih, ki pride v najkrajšem času pred parlament. Nekatere določbe novega zakona so za sodnike naravnost porazne in zato morajo sodniki napeti vse svoje sile, da se zakon pravočasno primerno izpremeni.

Cerkev pogorela. Cerkev sv. Vida v Planini nad Zg. Tuhinjem je dne 15. t. m. ob 5 pop. pogorela. Ostrešje in zvonikova streha je popolnoma uničena. Zvonovi so popadali pod zvonik, a stopili in pobili se niso. Zažgali so lahkomisljeni pastirji, ki so zakurili poleg cerkve in nosili žerjavico na streho! Cerkev je namreč oddaljena pol ure od vasi, pa se pastirji nikogar ne boje.

Osebnosti. Na vseučilišču v Ljubljani je postavljen za rednega profesorja za slovensko literaturo s pravicami uradnika 2. skupine I. kategorije dr. Ivan Prijatelj, profesor na istem vseučilišču. — V 4. skupino I. kategorije so pomaknjeni dežnosodni svetniki Peter Keršič v Ljubljani, Franc Pečnik v Mariboru in dr. Rudolf Schmidt v Radečah. — Upokojena sta višja pisarniška oficijala Karol Nemec v Ljubljani in Anton Cetinski v Kočevju.

Pokojninski zavod. Z ozirom na tozadevno notico v »Jutru« smo pozvedeli, da je odšla v Split deputacija upravnega odbora Pokojninskega zavoda pod vodstvom podpredsednika Pok. zavoda inž. Milana Sukljeta. Ni slo za okrevanje, ampak za nujne zadeve dalmatinskih zavarovancev, odnosno osnivanja poslovalnice Pokojninskega zavoda v Splitu. V vseh zadevah se je dosegel popoln sporazum. (Glej Novo Dobo, Split, itd.)

Poročil se je na Brezjah 11. t. m. g. dr. Franc Misz gđ. Jelico Frankovo, hčerko pokojnega deželnega podglavarja in odvetnika v Gorici. — V soboto, 16. t. m. se je poročil v Poljanah pri Novem mestu g. Janko Jankovič, učitelj v Podstenicah, z gđ. Zofijo Lenarčičovo iz Studenega pri Postojni. Bilo srečno.

Sejem v Kostanjevici se vsled bink. praznikov vrši v soboto, dne 30. t. m.

Polovična vožnja v jadranskega kopališča. Ministrstvo za promet je poslalo generalnemu ravnateljstvu državnih železnic naslednji dopis: »Po določbi gospoda ministra za promet M. S. br. 18441-25 se dovoljuje za obiskovalce našega primorja in sploh krajev na obali Jadranskega morja vožnja po železnici za polovično ceno pod naslednjimi pogoji: 1. Obiskovalci morajo dokazati, da so se najmanj 14 dni mudili v krajih na naši obali Jadranskega morja. Potrdila o tem morajo izdajati kopališča, občinske ali mestne oblasti. 2. Obiskovalci morajo ob svojem odhodu v primorje kupiti celo karto ki bo veljala tudi za povratek, ako je odhod in prihod potrjen s postajnim pečatom železniške postaje in je iz tega razvidno, da je bivanje v primorju trajalo najmanj 14 dni. Razen tega je pri povratku poleg voznega listka potrebno še potrdilo v zmislu točke 1. Ta ugodnost velja od 1. junija do 1. oktobra 1925, in to od vseh postaj državnih prog lastnih, vicinalnih in bivše južne železnice do Sušaka in vseh železniških postaj od Plase do Splita in Šibenika, Metkovića, Gruž, Dubrovnika in Zelenike. Generalno ravnateljstvo naj ta razpis podrobno izdela in naroči postajam, da morajo potnike direktno odpravljati, tj. da v slučaju, če nimajo direktnih voznih listkov, uporabljajo bianco-listke.

Smrtna kosa med ameriški rojaki. V Forest City, Pa., je umrl Louis Omahan in zapustil ženo in 7 otrok. — Istotam je umrl John Gerčman.

Postna zveza Ljubljana—Polhov gradec. S 1. junijem t. l. se prične dnevne poštne vožnje na progi Polhov gradec—Vič—Ljubljana in obratno. Poška pošta med Vičem in Ljubljano se istočasno ustavi. Odhod iz ljubljanske glavne pošte zjutraj ob 7.10, prihod v Ljubljano pa ob pol osmih zvečer.

Razglas o nevrožljivih poštnih pošiljkah za mesec marec 1925. Izšel je seznam o nevrožljivih poštnih pošiljkah za mesec marec t. l. in je razposlan na vse poštne urade v Sloveniji, kjer je v prostoru za stranke prilepljen občinstvu v pogled.

Zoper bolezn na prebavilih pri praščih: ob izgubi teko, zasušanju blata, otežnosti. vzo-

ci in bljuvanju deluje sigurno »Sadnikarjev« zdravilni prašek zoper obolenje praščev. Izdeluje in razpošilja z živinozdravniškim navodilom po 12 dinarjev zavoj lekarnar Hočevar, Vrhnika, Zaloga Salus, Ljubljana.

Iz štajerske.

IZ MARIBORA.

Prireditve, katero je aranziral pripravljalni odbor za zidanje magdalenske cerkve, je mariborsko prebivalstvo posetilo naravnost v ogromnem številu. Iz mesta so vozili posetnike okrašeni avtomobili. Tudi grozeči dež je prizanesel, tako da se je prireditve lepo izvršila, želeli bi le, da bi se bila z ozirom na namen preje končala.

Hamlet na mariborskem odru je sijajno uspel. Občinstvu je pač najbolj ugajala inecerija g. Bratine, ki je tudi kot igralec naslovno vlogo izbornore rešil. Proslavil je ta dan 20letnico svojega umetniškega delovanja. Občinstvo ga je ponovno živahno aklamiralo, mariborski igralci so mu na odru častitali in podarili krasen venec. Obisk občinstva obilen.

Porotno zasedanje se prične 15. junija. Kakor smo že poročali, smo zvedeli še naknadno, da gospod Zlatič že kaže znake, kakor da ni pri pravi pameti. Bomo videli, če mu bo kaj pomagalo.

Drž. borza dela: Od 10. do 17. t. m.: 115 prostih mest, 182 brezposelnih, 72 uspešnih posredovanj, 24 odpotovalo. — Od 1. do 17. maja: 2452 prostih mest, 3933 brezposelnih, 1116 uspešnih posredovanj, 240 odpotovalo.

Avtomobil je povozil nekega kolesarja na Glavnem trgu. Kolesar je obležal na tleh. Sofer pa je s svojim avtom odhitel, da je zaenkrat ušel očesu postave. Pomorenegega kolesarja je nato rešili avto odpeljal v bolnico.

Pekarna Vavpotič, prva slovenska pekarna v Mariboru, katero vodi g. Vavpotič že 18 let, se ne preseli iz Maribora, kakor gre govorica, ampak odvari v Slov. Bistrici le filialko.

Industrijalec Lumir bo zgradil v Mariboru tovarno za izdelavo ruskega kisa.

IZ CELJA.

Dve žalski prireditvi sta bili te dni pri šolskih sestrah v Celju: prva 3. t. m., druga 17. t. m. Obe sta bili tako prirsčno lepo prirejene, kakor je pri tem vzornem zavodu že običajno. Krasno petje učenk, dvo- in štiri- ročno igranje na glasovirju ter nastopi pri gledaliških predstavah, vse se je zlo v poetično in vzgojno enotno prireditev. Pri prvi prireditvi je bila telovadnica nabito polna občinstva, ki je sledilo z velikim zanimanjem predstavi ter po vsakem dejanju živahno pozdravljalo igralce. Zadnja prireditve bi pač zaslužila več pažnje kar se tiče občinstva. Šolske sestre so s svojo prireditvijo napravile lepo vzgojno delo.

Krekova mladina Celje priredi v sredo, dne 20. t. m. po šmarnicah sestanek v prostorih jugoslovanske strokovne zveze. Tema: Kongres v Ljubljani. Udeležba obvezna. Vabljeni tudi vsi prijatelji in somišljeniki! Odbor Krekove mladine.

Občni zbor Muzejskega društva v Celju. Kakor smo že javili, se je vršil 16. t. m. občni zbor Muzejskega društva v Celju. Udeležba je bila pičla. Predsednik g. nadz. F. Mravljak poroča, da je bil zadnji občni zbor tega društva 27. junija 1923, na katerem se je sklenilo, da se mora celjski muzej popolnoma urediti. S pomočjo celjske mestne občine se je obnovil muzejski prostor. Odstranil se je tudi zid, ki je ločil poprej ta prostor. Kar se tiče urejevanja zbirke po predalih in omarah, se to delo ni moglo izvršiti, ker je društvu primanjkovalo potrebnih delavcev. Pač je pa urejen lapidarij. Tla so se cementirala in napravil se je nov nasip. Zdravljena blagajna ima 3177 Din gotovine, ki izhaja po večini iz članarine. Članov šteje društvo 43. Pri slučajnostih je predlagal g. ravn. Gruđen, da bi se postavil znameniti stari spomenik noriškega vojaka, ki stoji v lapidariju, na kakem javnem prostoru v mestu. Predlog je bil sprejet. Društvu se nasveta, da se naj zanima tudi za stare privilegije raznih obrtnih organizacij, ker imajo te listine veliko zgodovinsko vrednost in bi se sicer lahko porazgubile. Urede se tudi razvaline na Starem gradu. G. prof. dr. Mantuani iz Ljubljane se naprosi, da uredi celjski muzej. Izvoljen je bil obenem nov odbor: gg. ravn. Gruđen, ravn. Jeršinovec, dr. Kalan, prof. Mastnak, prof. dr. Orožen, Prekorek in Zorko. Namestnika: gg. Hohnjec in nadučitelj Bizjak, in za preglednika računov dr. prof. Holecsek in Založnik.

Zdravniška vest. Za zdravnico-pripravničo v javni bolnišnici je imenovana ga. dr. Marija Kolar.

Nedopustno plakatiranje. Mestni magistrat celjski opozarja občinstvo na čudno navado, ki se je v zadnjem času razpela v Celju, da se brez oblastnega dovoljenja lepijo plakati na raznih krajih, ki niso v to svrhu določeni. Sodišče bo vse one, ki bi se pregrešili proti tozadevnemu paragrafu 28 tisk. zak. kaznovalo z globami od 150—6000 Din. Varnostni organi bodo nato posebno pazili.

Kam gremo v nedeljo 21. maja obmejini Slovenci? Gremo v JARENINO, kjer je celodnevna erlovška prireditve. Podroben spore se pričemo.

Turisti!

Couvertot bluze za Din 300.—
hlade za Din 200.—
neprecen. dobro, je izgotovila in prodaja trdka

DRAGO SCHWAR — Ljubljana.

Iz Ljubljane.

GOSTOVANJE LJUBLJANSKE DRAME V BELGRADU.

Belgrad, 18. maja. (Izv.) V soboto in nedeljo je gostovala v Belgradu ljubljanska drama. Zanimivo je, da so bile vse tri predstave skrajno slabo obiskane. Lahko se reče, da na nobeno od teh treh predstav ni prišlo niti 50 Belgrajčanov. Kolikor je bilo obiskovalcev, so bili Slovenci. Kritika se zelo povoljno izraža o delovanju ljubljanske drame. Ugotoviti pa je treba, da je Golarjeva veselejša »Vdova Rošinka« igra brez kakšnih večjih pretenzij, to se pravi, da ni za veliki odre.

Poročil se je v nedeljo v cerkvi sv. Petra gosp. Josko Cotič ml. z gđ. Nado Furlan. Bilo srečno!

Smrtna kosa. V splošni bolnišnici je v nedeljo popoldne preminul spoštovani in priljubljeni trgovec v Spodnji Šiški g. Janko Bernik. V najlepši moški dobi in ko si je z marljivostjo ustvaril lepo trgovino, je pokojnik po kratki in mučni bolezn izdihnil svojo blago dušo. Vsi njegovi prijatelji bodo Janka težko pogrešali, ker jim je bil vedno tako iskren in jih je rad zabaval s svojim humorjem. Pokojnika spremimo na njegovi zadnji poti iz splošne bolnišnice danes ob 4. uri popoldne.

V splošni bolnici je imenovan za zdravniška-pripravnika g. dr. Martin Herman.

Umrli so v Ljubljani: Ana Zore, zasebnica 80 let. — Tatjana Narobe, šiviljina hči, 5 mesecev. — Olga Lovšin, hči železn. sprevodnika, 3 leta in pol. — Marija Fritz, zasebnica, 37 let. — Franciška Tanko, novorejenka, 5 dni. — Fran Velkovrh, kamnosekov sin, 2 leti. — Marija Kastelic, posestnikova žena, 56 let.

Botri, starši bancev, gostje z dežele, ne zamudite si ogledati na dan birne zanimivo novost Ljubljane: Šah z živimi figurami v Tivoliju na prostoru Atena. Predprodaja vstopnic trafika Praprotnik, Prešernova ulica.

Delavstvo tovarne Hribar ima svoj sestanek v četrtek dopoldne na Rožniku. Sv. masa bo ob 9. uri.

Zadruga urarjev, zlatarjev itd. v Ljubljani naznanja, da bodo imeli njeni člani povodom birmovanja t. j. na praznik dne 21. t. m. in v nedeljo dne 24. t. m. dopoldne svoje trgovine odprte.

Ko krog prijateljci pri mizi debatira, Bonafinjeva čokolada se servira.

Iz ostale Jugoslavije.

Dar hrvatskih katoličanov sv. očetu. Povodom tisočletnice hrvatskega kraljevstva in jubilejnega romanja v Rim podarijo Hrvatje sv. očetu dragocen kelih, ki ga je izdelal zagrebški umetnik Ivo Kerdič.

Z zagrebškega vseučilišča. Včeraj dopoldne je bil na zagrebškem vseučilišču soglasno izvoljen za rektorja za leto 1925/26. dr. Dragotin Perović, profesor anatomije na medicinski fakulteti.

Podkonzul Paragvaya v Splitu. Paragvayska vlada je imenovala za svojega podkonzula v Splitu Dalmatince Antona Šoljančiča, ki je 35 let živel v Južni Ameriki.

Poročil se je v nedeljo dne 17. t. m. v Šidu g. Jože Pavlič, kapltski prislav v Djakovu, z gđ. Pavlo Keller iz Sida.

Stoletnica zagrebškega časnikarstva. Prihodnje leto poteče sto let, odkar je dobil Zagreb svoj prvi redno in trajno izhajajoči list »Luna, Agramer politische Zeitung« s prilogo »Intelligenzblatt«. Tem povodom prirede poklicana društva: Novinarsko društvo, lastnik tiskarni in »Tipografsko društvo razstavo zagrebških listov od 1. 1826. do 1926.

Spor med zagrebškim gledališčem in časniki poravnau. Uprava zagrebškega Narodnega gledališča je podala izjavo, v kateri obzala napad na časnikarje v gledališkem listu »Comodia«, ki je izšel brez njene vednosti. Novinarsko društvo se je z izjavo zadovoljilo in prenehalo z bojkotom proti gledališču.

Nova feministična organizacija v Jugoslaviji. Dne 19. t. m. se vrši v Zagrebu ustanovni

občni zbor nove feministične organizacije v Jugoslaviji brez strankarsko-politične primese. Potreba po novi ženski organizaciji je nastala vsled tega, ker se je sedanja ženska zveza popolnoma vdajala strankarski politiki obeh sedaj vladujočih strank. Novo društvo zahteva za ženske splošno aktivno in pasivno volilno pravico ter sploh vse državljanske in politične pravice.

Ponarejevalka tisočakov. V Pančevu so zaprli rusko begunko Anko Kretendič, ki je ponarejala tisočdinarske novčance. Na njenem stanovanju so našli stroj in druge priprave za ponarejanje. Sedaj iščejo nje sokrivce.

Družinska tragedija hrvatskega izseljenca v Ameriki. V Youngstownu, O., je Hrvat Tom Jakunić ustrelil svojo 16-letno ženo, ki je bila v blagoslovljenem stanju. To je storil Jakunić zato, ker je težko jetičen in so mu zdravniki rekli, da ima živeti le še kak teden pa ni hotel pustiti žene same na svetu.

Iz Primorske.

Dr. Zdenko Lhota v Trstu. V soboto ob pol 1. uri popoldne je pristal na letališču v Zavrhu češki pilot dr. Zdenko Lhota na svojem letu iz Prage v Rim. Iz Prage v Trst je priletel Lhota v pičlih 6 urah. Ko se je preskrbel z bencinom, je dr. Z. Lhota odletel v smeri proti Bologni.

Fašistovska županska zveza je te dni zborovala v Vidmu. Od slovenskih občin sta bila zastopana le Kobariid in Trnovo, ki pa nimata županov, ampak komisarje.

Smrtna kosa. V Mirnu je umrl posestnik Franc Leštan.

Smrt bivše slavne gledališke plesalke. V Lovranu je umrla bivša slavna plesalka na dunajski dvorni operi Camilla Pagliero. Leta 1891. je šla v pokoj in se naselila v Lovranu, kjer si je sezidala prekrasno vilo v florenškem slogu. To vilo je prodala tik pred sklepom miru in tako čez noč obubožala. Ker ji Avstrija kot tujki tudi pokojnine ni več izplačevala, je živela preje tako razvajena plesalka zadnja leta v zelo težkih razmerah.

Postojnska jama. Od 15. maja do 15. junija imajo obiskovalci Postojnske jame na vseh italijanskih železnicah 40 odstoten popust, s pravico do dvakratnega prekinjenja vožnje v vsaki smeri. Ravno tak popust imajo v mesecu septembru.

Pri Sv. Križu pri Trstu so otvorili nadahnjeno šolo za kanonike vajence.

V Trzinu so spustili v morje 1500 tonski parnik družbe Tripovich »Tre Marie«.

Na Banjski planoti pri Gorici so preiskali 15 jam; nekatere so zelo velike, a kapnikov je povsod malo. Profesorja Ivančič in Cesca sta jame fotografirala. Preiskovali bodo naprej in pride na vrsto še 18 jam. Nekatere so čez 100 metrov globoke.

Najdeno truplo. V Črnem vrhu nad Idrijo so našli ostanke rupla Jakoba Bajec s Trate, ki je bil l. 1920. brez sledi izginil. Najbrže je bil Bajec izvršil samomor.

Smeti v Trstu. Dosedaj so odlašali smeti v Trstu ravnotako kakor v Ljubljani: gospodinje so jih zanesle ali dale zanesi pred vežna vrata, smetar jih je zvrnil v voz in jih odpeljal. Sedaj bo pa hodil smetar po stanovanjih in bo odlašal smeti v vrečah.

Cerkveni vestnik.

Na Planinski gori se obhaja na binkoštni pondeljek nov romarski šod. Na predvečer je govor, večernice in spovedovanje. Na dan shoda dvojna božja služba. Župni uradi, od koder navadno prihajajo romarji, so vljudo prošeni, da povabijo vernike k Planinski Materi božji.

Učiteljski vestnik.

J. Vider, učitelj v Trzinu, ki so mu vzeli nedopusten način upraviteljstvo šole, je sedaj premeščen v Prečno pri Novem mestu, in kakor je objavljeno v listih, kot upravitelj. Kolikor pa nam je znano, je upravitelj v Prečni g. J. Zupančič, o katerem še nismo brali, da bi bil kam premeščen. Zdi pa se nam, da so ga predlagali za upravitelja mokronoške šole. Lepa je ta Take praksa pa še ne! Nekomu, ki je prijatelj Žerjava, se zahoče drugega kraja, pa je še tam definitivno zasledeno mesto. Kaj mu je storiti, nič drugega, kot v Ljubljano pisati, da mu izpriznijo zaželeno mesto. Ali pa tak človek kaj pomisli, kakšne krivice napravi s takim postopanjem svojemu tovarišu, ki se je leta in leta žrtvoval za šolo in kraj in kako poniža sebe in ves učiteljski stan? Gotovo nič! Zalostno je to, toda žalibog resnično. Slišal sem tovariša UJU-jarja, ki je pravil, da gre s strahom spat, ker lahko drugi dan že bere v »Jutru«, da je meni nič tebi nič ob svoje službeno mesto. In vendar še mnogi ne izpregledajo, kam so priveli voditelji UJU ves učiteljski stan? Nam je prav, ker vemo, da bo tako zakulisno oddajanje učiteljskih služb rodilo mnogo nevolje in zavisti, česar večina učiteljstva ne bo mogla dolgo prenašati. Zato — le tako dalje!

Poučna primera. Profesorji imajo enotno etanovsko organizacijo. Ob premeščitvi nekaterih njenih članov je, če smo prav informirani, organizacija vložila oster protest na mestodajnem mestu. Kaj pa je storila UJU? Nje poverjenik se je bahal, da so bila prva premeščenja njegovo delo. Pa se liberalna (?) učiteljska organizacija kljub temu še ne bo ganila.

Prosveta.

Iz kraljestva glasbe.

Spored koncerta Bravničar-Kogoj obsega sledeče točke: M. Kogoj: Piu mosso, Capriccio serioso. Klavir H. Svetel. M. Bravničar: Otroci molijo, Jaz bom umrl. Poje Nikola Cvejić, pri klavirju Balatka. Kogoj: Hvala čarovnici, Letski motiv. Poje Bela Rozumova, pri klavirju Svetel. Bravničar: Continuo (Studija), Presto, Valse. Klavir A. Balatka. Kogoj: Andante za vijolino in klavir. Karel Jeraj-Marij Kogoj, Fuga (klavir štirično). A. Balatka, H. Svetel. Bravničar: Osamljena, Rdeča roža. Poje Bela Rozumova, pri klavirju Balatka. Bravničar: Vivace scherzoso, Largo, Presto burlesco. Klavir A. Balatka. Kogoj: Fragment iz Ejdijsa, Poje Nikola Cvejić, pri klavirju Svetel. Duet iz Črnih mask. Poje Bela Rozumova in Cvejić, pri klavirju Svetel. Vstopnice so v predprodaji v Matici knjigarni.

Jugoslovanska pesem v Nemčiji. Kakor poroča »Frankfurter Zeitung« z dne 7. maja 1925, je priredila »Nemškojugoslovanska družba« v Frankfurtu ob Mainu 6. maja jugoslovanski glasbeni večer. Na sporedu je bilo: 1. Za uvod: Bistvo jugoslovanske glasbe (Herman Scherchen); 2. Anton Lajovic: Bolest kovač (Oton Julij Bierbaum), Dež (Dragutin M. Domjanić); Medved z medom (Oton Zupančič), izvajal je te točke a capella zbor Hermana Scherchena. 3. L. M. Škerjanc: Počitek ob vnožju gore (po Li-tai-pe-ju), Pred ogledalom (po Li-tai-pe-ju), Večerna (Ivo Gruden), narodne pesmi: Dekliška (iz Bosne), Pod oknom (Fr. Prešeren), Je pa davi slanica pala (narodna); pela gospe Beatrice Sutter-Kottlarjeva. 4. Andante cantabile (Marij Kogoj), Andante poco piu mosso (Marij Kogoj), Prélude (L. M. Škerjanc, na klavirju igral Danilo Švara); 5. S. Mokranjac: Ob hladnem Ohridu (iz rukoveta), pel a cappella zbor Scherchnov. Pesmi so bile vse prevedene na nemški jezik in je bil tekst tiskan na sporedu. O večeru je prišla »Frankfurter Zeitung« naslednjo oceno: Nemškojugoslovanska družba je povabila na koncert. Najbrže ni nobeden izmed mnogih poslušalcev popreje vedel, kaj naj si misli pod jugoslovansko glasbo. Pota politike so čudna in politične razmejitve se kljub Wilsonu redko strinjajo s kulturnimi zvezami. Zato nam je pa ugajalo, ko smo iz Scherchnovega uvoda povzeli, da prebivajo dandanašnji v Jugoslaviji Srbi, Hrvatje in Slovenci in da imajo vsak zase svojo posebno narodno glasbo, ki izraža, kakršna je bila pač politična usoda tega ali onega dela, bolj veselo ali bolj žalostno čustvovanje in je bolj umetniška ali pa preprosta. Predavatelj je izrecno poudaril, da Jugoslavija nima ali bolje rečeno še nima svojstvene umetne glasbe v smislu velikih evropskih glasbenih kultur. Kako vzvišena in nežna pa je jugoslovanska narodna glasba, nam je kaj kmalu pokazalo izvajanje sporeda, ko je zapela gospe Sutter-Kottlarjeva tri slovenske ljubavne pesmi, Scherchenov zbor pa srbsko narodno pesem »Ob hladnem Ohridu«. Štefan Mokranjac, ki je to rapsodijo za zbor kajpada že precej umetno priredil, je imenoval svoje zbirke srbskih lirskih pesmi »šopke rože«. (Tako prevede Nemec »rukovet«). To alegorično označbo bi lahko uporabili tudi za liriko ostalih rodov. Iz teh pesmi diha čisto, močno in neponarejeno čustvovanje, ki nas nehoti spomni na najlepše cvetove naše lastne stare narodne in umetne lirike: ... »Dekliška« ... »Pod oknom« ... »Je pa davi slanica pala« ... Nehote se poročevalcu porode misli na Haydna in njegove zveze s Hrvaško! ... Tudi Anton Lajovic, Slovenec, da v svojih zborih »Bolest kovač«, »Dež« in »Medved z medom« čutili to čistost, to koreninjenje v narodnem in cerkvenem tonu; razum tega je živahnega temperamenta. Vendar se pri njem že močnejše občuti civilizacijska primes, vpliv evropskega umetniškega snovanja, ki se potem pri Mariju Kogoju in L. M. Škerjancu, učenca Jožefa Marksa, še jasneje pokaže. Kogojev klavirski komadi, izborni izvedeni od Danila Švara, so označevali na splošno prehodni štadij; pesmi in klavirski preludi Škerjančev pa že poiskus, prevzeti novi francoski in novi ruski umetniški slog. Toda važnejši od teh posameznih vtisov je bil skupni dojem, da žive v Jugoslaviji stare glasbene sile in da se nove porajajo, ki so vredne, da jih pritegnemo sedaj, ko smo svojo politiko drugače zastavili, v naše obzorje. Da so pravkar navedene sile, izborni discipliniran zbor in odlična pevka, ki jo je spremljal g. dr. Henrik Simon, ustvarili to prvo zvezo, je brez dvoma dokazalo zanimanje občinstva in njegova močna pohvala.

Gledališka umetnost.

Gostovanje Hudožestvenikov. Skupina ge. Germanove je otvorila svoje gostovanje v Ljubljani v soboto zvečer z dramo »Na dne v novi zasedbi. Knipper-Čehove in Katalova doslej niso mogli ustrezajoče nadomestiti, v vlogi Luke pa je g. Pavlov ustvaril samosvojo, globoko zamišljeno kreacijo. V nedeljo so Rusi nprizorili Gogoljevo »Ženitev«; klasična predstava z Masalitninovim in Pavlovim v glavnih vlogah je dosegla pri mnogobrojnem občinstvu nepopisen uspeh. Kdor je zamudil to predstavo, je gotovo prikrajšan za redok umetniški užitek. Podrobnejše poročilo o gostovanju prihodnik.

Poslovilni večer moskovskega Hudožestvenega teatra, ki nas je že tretjič obiskal ter nam nudil umetniški užitek prve vrste, se bo vršil dne 20. maja ob 20. uri v dramskem gledališču, ter bo pri tej priliki imelo ljubljansko občinstvo priliko posloviti se od slavni slovanskih gostov, katerih večina se vrača k svoji matiči v Moskvo. Vstopnice v predprodaji pri blagajni opernega gledališča in zvečer od 18. ure pri blagajni dramskega gledališča. Pričakovati je, da bo občinstvo s polnoštevilnim obiskom izrazilo svoje priznanje in simpatije Hudožestvenikom.

Knjige in revije.

Hitro laški Mali jezikovni vodnik za najobčajnejše rečenice vsakdanjega življenja. Najhitrejši način priučiti se laškemu izgovarjanju. Cena 8 Din. Knjižico priporočamo v prvi vrsti rimskim romarjem, ki niso zmožni laškega jezika, ima pa to prednost, da je poleg laškega in slovenskega stavka tudi laška izgovarjava. Knjižica se naroča v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Za javne nameščence.

VSTETJE VOJAŠKE SLUŽBE V NAPREDOVANJE IN POKOJNINO PRI JAVNIH NAMEŠČENCIH.

Na tozadevno našo novico v št. 106. z dne 13. maja 1925 so nam došla od več strani vprašanja, odkod imamo to informacijo in na kaj se pravno opira.

Prejeli smo jo iz vrst poštinih nameščencev. »Poštini glasnik« z dne 15. maja 1925 št. 10 pa piše v tem pogledu naslednje:

»Ob preveđbi po novem uradniškem zakonu je ministrstvo skoro vsem uslužbencem odbilo od skupne službene dobe število vojaških let in kadetski rok. Ker zakon v tem pogledu ni čisto jasen in ker je upravna oblast uradno razglasila, da do štetja te službene dobe državni uslužbenec nimajo pravice, se večina prizadetih uslužbencev ni pritožila zoper preveđbo v smislu člena 228. uradniškega zakona v roku od 30 dni na državni svet.

Iz razsodb državnega sveta tistim uslužbencem, ki so se kljub vsemu pritožili, pa je razvidno, da se prevedba za tiste, ki so služili kdaj pri vojakih, ni pravilno izvršila. Državni svet je namreč razsodil, da se mora šteti vsem državnim uslužbencem, ki so bili prevedeni po novem uradniškem zakonu, vsa vojaška službena doba in kadetski rok, in sicer v napredovanje enojno, službovanje med vojno pa dvojno v pokojnino.

Ministrstvo je sedaj dovolilo, da smejo prizadeti uslužbenec vložiti naknadno prošnjo za priznanje vojaške službene dobe in kadetskega roka. Opozarjamo vse tovariše, ki so bili pri vojakih pred vstopom v državno službo, pa se jim tista doba ni štela ob preveđbi v službeno dobo, da vložijo potem pristojne pošte nekolikokrat prošnjo na Ministrstvo pošte in telegrafa. Sledi vzorec prošnje. Potem članek nadaljuje: »Prosilec naj točno navede, ali gre za kadetski rok ali za podaljšano vojaško službo ali za službovanje v vojni ali za črnovojniško službo. Te prošnje morajo iti predpisano službeno pot, to se pravi, prizadeti uslužbenec naslovi prošnjo na ministrstvo, pa jo predloži predstojniku svoje pošte, ta jo pošlje s kratkim spremnim poročilom direktorji, direktorja jo pa predloži končno ministrstvu.

Pripominjamo, da je ministrstvo odnosno državni svet posameznikom že priznal štetje kadetskega roka in vojne službe.

Prošnji mora biti priloženo uverjenje ministrstva vojne in mornarice o vojaškem službovanju. To uverjenje se dobi tako: Prizadeti prosi direktorja pošte in telegrafa za izpisek o svojem vojaškem službovanju. Ko prejme ta izpisek, ga pošlje ali nese pristojnemu vojnemu okrogu v potrdilo. To potrdilo pa pošlje potem v overenje naravnost ministrstvu vojne in mornarice, ki izstavi pravo »uverjenje«. Vse to gre zelo hitro, ker rešuje vojno ministrstvo vse spise tekom 14 dni. Ko dobi uslužbenec uverjenje, ga priloži prošnji na ministrstvo pošte ter jo pošlje po predpisani službeni poti, to je preko pristojne pošte in direktorja. Prošnja in priloge so kolika proste.

»Poštini glasnik« piše predvsem za poštne nameščence. Ker pa velja zanje kakor za vse druge ena in ista službena pragmatika, veljajo zgornja izvajanja nalično (analogno) tudi za vse druge javne nameščence.

Ker utegne tega ali onega zanimati zoper prošnje, pripominjamo, da izhaja »Poštini glasnik« v Ljubljani.

Po svetu.

Kdaj bodo leteli?

V sredo ni bilo nič. Amundsen je poročal, da je bilo do 20 stopenj pod ničlo, da so pihali močni vetrovi itd. Odhod so preložili na konec majnika ali pa na začetek junija. Sicer so se pa oglašili spet pesimisti, ki Amundsenu ne prerokujejo nič dobrega. Govorili smo že o stotniku Brunu, ki je ustanovil »mednarodno študijsko družbo za raziskovanje arktičnih dežel s pomočjo zračnih ladij«. V odboru je 50 najznamenitejših strokovnjakov sveta, tudi Nansen in Sven Hedin. Bomo še govorili; odbor bo zgradil 150.000 m³

vsebujočo zračno ladjo itd. Danes nas zanima, kaj misli Brun o Amundsenovem načrtu. »Aeroplan je po mojem mnenju zaradi izredno omejene trasportne zmožnosti za znanstveno raziskovanje arktičnih pokrajin popolnoma neraben. Saj se še celo z navadnim Zeppelinom ne zadovoljimo, temveč si bomo zgradili orjaka s 150.000 m³ — ZR III jih ima 70.000 —. Vrh tega se aeroplan težko orientira in ne vem, če se vsled obsežnosti more dvigniti v ono višino, ki je potrebna za uporabo solne, nega kompasa. Pa recimo, da se dvigne; tedaj pa trpi znanstveno raziskovanje, ker je to omogočeno le pri prav nizkem letu. V poznem poletju nastopajo megle in oblaki, zračni ladji nič ne škodujejo, a postane aeroplanu lahko nevarni. Vse skupaj se zdi zelo riskirano. Sicer pa Amundsenov polet, ki mu želim popoln uspeh, naših načrtov nič ne prekrizja; nam ne gre za dosego severnega tečaja, temveč za natančno znanstveno raziskovanje Arktike, za katero je po danšnjem stanju tehnike pripravna le zračna ladja. Smo radovedni, kdo bo imel prav.

Iz Italije čez Avstralijo na Japonsko leti sedaj italijanski major de Pinedo v hidroplanu. Razdalja 55.000 kilometrov, 80 vmesnih postaj. Glavni namen je dokaz, da je hidroplan sposoben za pot po daljših črtah mednarodnega prometa.

Monte Carlo. Glavna skupščina akcionarjev družbe Monte Carlo je izdala letno poročilo, ki izkazuje za lani 60 milijonov frankov čistega dobička, za 10 milijonov več kakor leta 1923. Vsaka akcija je dobila za lani 575 frankov dividende.

Marconi je šele 52 let star, pa se nam zdi dosti starejši, toliko časa že beremo o njem. Angleška mu je postala druga domovina v znanem hotelu Savoy v Londonu ima trajno najeto celo nadstropje najlepših sob. Iznajdbe in podjetja so ga napravile izredno bogatega; odkar pa rabi njegovo največjo iznajdbo, brezžično telegrafijo, ves svet je doseglo njegovo bogastvo bajne višine.

Turistika in sport.

Ilirija : Sturm, Gradec 3 : 1, drugi dan 1 : 2. Gostovanje graškega prvaka Sturma je prineslo dober sport, vendar tekmi kljub temu nista bili najboljše obiskani. Oba kluba sta nastopila s kompletnim prvim moštvom ter podala vseskozi zadovoljivo igro. Naše prvo poročilo o sobotni tekmi je bilo nepopolno in ga v sledečem izpopolnjujemo: Sestava moštev: Sturm: Gürl-Ferk, Doller-Bradasevič, Greiner, Harb (v nedeljo Skaza)—Gertl-Oroszy, Schaar (Dellinger), Sinkovič, Waldhauser. — Ilirija: Miklavčič-Pogačar, Beltram-Dekleva (Milan), Zupančič II, Lado-Zupančič I, Poduje, Oman, Doberlet, Pevalek. Sodnik: V soboto Planinšek, v nedeljo Vodšek. Rezultat odgovarja oba dni poteku igre in razmerju moči. Ilirija je v soboto v taktičnem oziru, posebno po točnejši, prizemni kombinaciji in bolj energičnem napadalnem sistemu, nadkriljevala graščane, ki so proti pričakovanju igrali mnogokrat previsoko, preveč po zraku. Ilirija je obranila to prednost tudi prvi polčas v nedeljo; kasneje je forward posebno leva stran, popustil in preobložena obramba je končno po trdem odporu morale prepustiti zmago drugega dne gostom. V soboto je dosegla Ilirija vodstvo v 6. minuti po agilnem Doberletu, toda Sturm je kmalu nato izravnal po Sinkoviču. Ponovno vodstvo za Ilirijo sledi še pred odmorom po Poduji in koncem drugega polčasa po Doberletu tretji gol. Tudi drugi dan je vodila Ilirija do sredi drugega polčasa z 1 : 0 (Oman). Izravnava je nastala iz autogola, tik pred koncem je padel po Dellingerju odločilni gol.

Dijaški vestnik.

d »Poštiniška zveza«, ki je te dni v »Slovenec« objavila cvelični dan in skicela pripravljanih sestanek v realno, zanj podpisano »Odbor M(e)stnega U(druženja) P(er)sejalcev S(aveza)«, ni identična s »Poštiniško zvezo« v Ljubljani, sestavnim delom Slov. dijaške zveze, ki potom dijaških poštiniških društev urejuje poštiniško delo in življenje katoliškega dijaštva. — Poštiniška zveza v Ljubljani.

Naznanila.

Rokodelski dom. Pevska vaja je danes ob 8. uri v dvorani. Vsi gg. pevci, k žele sodelovati v slavnostnih dneh društvene sedemdesetletnice 27. in 28. junija, naj se vaje zanesljivo udeležijo. — Vaja za slavnostno predstavo bo jutri, v sredo, ob 8. uri na odru.

Šmartno pod Šmarno goro. Tukajšnje izobraževalno društvo priredi v nedeljo 24. t. m. ob pol 4. popoldne in ob 7. večer žanloigro: Brez domovine. — Vabimo vse k obilni udeležbi! — Ker je zanimanje za igro veliko, si preskrbite vstopnice v predprodaji! — Odbor.

Društvo železniških apokojencev sklicuje v nedeljo dne 24. maja t. l. ob 2. uri popoldne v Mestnem domu v Ljubljani shod naših apokojencev in neznanih rentnikov. Na dnevnem redu so: naši prejemki in stanovanjski zakon. Zadeva je nad vsa nujna in važna, zato je se pozivate, da se shoda vsi do zadnjega udeležite.

Ogled steklarne v Zagorju. Trgovsko društvo Merkur opozarja udeležnike, da se vsi ogled ob vsakem vremenu. Odhod iz glavnega kolodvora v četrtak ob 7.30 zjutraj. — Odbor.

Prostovoljno gasilno društvo v Zagorju ob Savi proslavlja dne 26. julija t. l. slovensko blagoslovljenje nove bencinmotorne brizgalne. Vsa cenjena društva, tako gasilska, kakor tudi druga s tem naprošamo, da se na našo slavnost ozirajo ter ne prireajo kakih drugih slavnosti. Polovična vožnja za isto proslavo je zaprosena.

Povsko društvo »Slogaz« priredi dne 21. maja 1925 pešizlet na Katarino. Odhod točno ob 5. uri izmed Eizovca. Prijatelji društva vabljani.

Gospodarstvo.

Franc Krištof, živinorejski inštruktor: Zadružno premovanje v Vel. Laščah.

Zadružno premovanje živine v Velikih Laščah dne 18. t. m. je bilo jako zanimivo in poučno. Prigon živine je bil še precejšen kakor tudi obisk živinorejcev.

Mnogoštevilni prigon bikov plemenjakov je bil zato zelo razveseljiv, ker je bilo poštavljenih precejšnje število prvovrstnih bikov. Težko bo iskati boljšega materiala v dolenskem živinorejskem okrožju. Obiskovalce niso presenetile le lepe oblike plemenjakov, temveč tudi mirno razpoloženje teh živali, česar pa nismo bili poprej navajeni. Vidimo, da je ravnanje s plemenskimi bikmi zelo napredovalo, kar največ pripomore, da se drže sedaj tudi starejši bikmi, ki so najbolj uporabni in da nedostatek hudobe bika ni več ovira za nadaljnjo uporabo kot najvažnejšo pridobitev v živinoreji. Oblike živali so bile jako zadovoljive razen par izjem, ki so pa med lepimi oblikami silno očitno vplivale in so razni izgovori na večino bikorejcev z lepimi živalmi bolj pomilujoče vplivali. Razume se, da je še precej pomanjkljivosti, ki se pa bodo s še strožjo odbiro za plemo polagoma odstranile. Poudarjati je treba posebnost originalnih uvoženih švicarskih bikov, ki so se pa razlikovali od doma izrejenih le v malenkostnih posebnostih. Vešče oko pa je moralo zapaziti tudi, da so uvoženi plemenjaki prišli iz skrbnega mladostnega negovanja v trdo rejo naše živinoreje in da se jim prehod na sedanjem razvoju pozna in se mora omeniti zato, ker so nekatere doma izrejene živali skoro bolj ugajale, če bi ne upoštevali individualne plemenske sposobnosti, ki naj se prenese na bodoči zarod.

Postavljene krave pa pravega živinorejca nikakor niso zadovoljile zato, ker se vidi, da rejci krav ne vpoštevajo dejstva, da krava pri gobcu molze. Krave se pač pridno molzejo, premalo pa se jim streže s polnim krmiljenjem. Okostje živali pa ni tako pogrešljivo in se bo s skrbno odbiro lahko še izboljšalo. Opazilo se je tudi pomanjkanje podrobnejšega organizacijskega dela, ki bi sedanje stanje živinoreje znatno in uspešno pospešilo. Odpravljajmo napake, učimo se naprej in izboljšujmo svojo živino ter ne pozabimo na rentabilnost in tako dosežemo gotovo najlepše uspehe!

...

Carinski dohodki. V tretji dekadri pr. meseca so znašali carinski dohodki 58.487.680 dinarjev, skupno v mesecu aprilu t. l. 166 milijonov 278.067 dinarjev napram 143.913.668 Din v mesecu aprilu 1924.

Sledeče carinarne so imele v zadnji dekadri meseca aprila t. l. sledeče dohodke: Ljubljana 4.111.123 dinarjev, Maribor 3.273.803 dinarjev, Jesenice 505.659 dinarjev in Rakek 467 tisoč 845 dinarjev.

Konkurzi. Konkursi so razglašeni: o imovini Odon Koutny, trgovca v Ljubljani; o imovini Franca Majdiča, trgovca v Kranju; o imovini Marije Špornove, trgovke v Lokah pri Trhoveljah; o imovini Julija Kovačiča, trgovca v Vojniku; o imovini Posojilnice na Veliki, r. z. z. n. z. v likvidaciji; o imovini Franca Resnika, trgovca v Zg. Sv. Kungoti.

Odprava konkurza. Konkurs, ki je bil razglašen o zapuščini Miroslava Kostijala Živanoviča, bivšega trgovca v Mariboru, je odpravljen, ker je bila vsa masa razdeljena.

Ustavitev poravnalnega postopanja. Poravnalno postopanje o imovini Franca Schwarza, posestnika v Zgornji Sv. Kungoti je ustavljeno, ker dolžnik ni osebno prisostvoval poravnalnemu naroku.

Vnovični ugotovitveni narok v konkurzni zadevi Leopolda Baumgartnerja, trgovca v Studencih je 22. junija 1925.

Nov poravnalni narok v zadevi Ivana Zidarja trgovca v Ribnici je 23. maja in v zadevi Josipa Miklavca, trgovca v Ribnici 23. maja.

Vpisi v trgovski register. Vpisale so nastopne tvrdke Jelšingrad za industrijo drva i ruda, d. z. o. z. v Jelšingradu (okraj Šmarje pri Jelšah), »Ribnica«, lesna družba z o. z. v Ribnici; Stajerska železindustrijska družba z o. z. v Zrečah.

Nova emisija delnic Stavbne družbe d. d. v Ljubljani. Ta družba povzbuje delniško glavnico od 750 tisoč na 1 milijon 500.000 dinarjev z izdajo 150 tisoč novih delnic po 50 dinarjev nominalne po kurzu 100 Din (na vsaki 2 stari delnici se more dobiti po 1 delnica nove emisije, ki patricipira na dobičku za 1925). Emisijo upravlja kreditni zavod.

Svinjski sejem v Celju v soboto dne 16. maja t. l. Dogon 150 komadov. Povprečna cena komada: 6 do 7 tednov stari prašiči 75 do 100 Din, 8 do 9 100 do 115 Din, 10 do 12 Din 175 do 200 Din, 4 mesece 250 do 300 Din, 6 350 do 400 Din, 1 leto 500 do 600 Din. Kupčija je bila zelo živahna.

O Zagrebškem velesejmu 1925. Sejmska uprava javlja, da je na letošnjem velesejmu razstavilo 722 razstavljalcev, od teh iz naše

države, 392, iz Francije 115, iz Nemčije 61, iz Avstrije 42, iz Češkoslovaške 32, iz Belgije 261 itd. Najbolje je bila zastopana strojna industrija (139 razstavljalcev), potem tekstilna (118) in papirna (80). — Največ obiskovalcev je bilo iz Hrvatske, Slavonije, iz Bosne in iz Slovenije, izmed tujih držav pa iz Avstrije, Italije in Ogrske. Uprava ceni zaključke na 150 milijonov dinarjev. — Omeniti je treba, da je izostala cela vrsta vodilnih tvrdk (še celo zagrebških). Dejstvo pa je tudi, da poslovni uspeh ni sijajen.

Padanje uvoza jugoslovanske živine v Češkoslovaško. Iz uradnih češkoslovaških statističnih podatkov posnemamo, da je znašal uvoz živine iz Jugoslavije v Češkoslovaško v letu 1922. 13.000 komadov (celokupni uvoz 94 tisoč glav), leta 1923. 32.000 glav (ves češkoslovaški uvoz 122.000 glav), 1924. 21.000 glav (ves češkoslov. uvoz 200.000), v jan. 1925. 400 glav (ves uvoz 12.800) in v februarju t. l. 200 glav (ves češkoslovaški uvoz 11.800 glav). Letos krije skoro polovico potrebe Češkoslovaške Poljska, tretjino pa Rumunija.

Popravlil V sobotnem članku »Trgovska zbornica o načrtu zakona neposrednih davkov« je pomotoma navedeno ime g. Lužarja; kar popravljamo, da je o tem referiral g. konzulent Žagar.

Tvornica dušika v Rušah dobi nov enofazni transformator za pogon električnih peči, ki bo največji te vrste ne samo v Jugoslaviji, ampak tudi v Evropi, mogoče pa sploh največji enofazni transformator. Transformator bo imel učin 6000 KVA ter bo zgrajen za priključek na 10.000 voltov, na strani nizke napetosti bo pa imel priključke pri 160, 140 in 120 voltih. Trajna jakost toka bode znašala pri vseh napetostih 37.500 amperov, pri kratkih preobteževah pa še veliko več. Te številke pomenijo za sedaj najvišje meje, ki so še dosegljive v karbidni in silicijevi industriji, uporaba še večjih tokov bi imela za posledico neekonomsko velike izgube napetosti v elektrodah in dovodnih kabljih vsled induktivitete, katere ni mogoče odstraniti z nikakimi sredstvi. Moglo bi se še zvečati učinek transformatorjev za električne peči z zvišanjem sekundarnih napetosti, v kateri smeri pa doslej tudi še ni najden praktičen izhod. Transformator bo dobavila električna družba »Elin«. — Kakor izvemo, se gradi tudi iz Fale v tvornico nov daljnovod.

BORZA.

DENAR.

Zagreb. Italija 2.5050—2.5350 (2.325), London 297.85—300.85 (300.25), Newyork 61.20—62 (61.70), Pariz 3.2250—3.2650, Praga 1.8205—1.8445 (1.83625), Dunaj 8.64—8.76

(8.71), Curih 11.90—12 (11.93), Amsterdam 24.55—24.85.

Curih. Belgrad 8.35 (8.36), Pešta 72.60, Berlin 12.3, Italija 21.0750 (21.08), London 25.0950 (25.085), Newyork 516.70 (516.75), Pariz 26.85 (26.90), Praga 15.30, Dunaj 72.80 (72.80), Bukarešt 24.5, Sofija 37.750.

Dunaj. Devize: Belgrad 11.50, Kodanj 133, London 34.44, Milan 28.93, Newyork 709.35, Pariz 36.83, Varšava 136.15. Valute: dolarji 705.70, angl. funt 34.37, lira 28.94, dinar 11.48, češkosl. krona 20.99.

Praga. Devize: Lira 138, Zagreb 54.80, Pariz 175.75, London 163.625, Newyork 33.75.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7% invest. posojilo 61—63, vojna škoda 178 (denar), Ljublj. kreditna 225—260, Merkantilna 110—124, Praštediona 805—812, Kreditni zavod 190—200, Strojne tovarne 134 (blago), Trbovlje 385 (denar), Vevče 110—120, Stavbna družba 265—280, 4½% kom. zadolžnice 20 (zaklj.).

Zagreb. Hrvatska Eskomptna 105—106, Hipobanka 61, Jugobanka 98—99, Ljublj. Kreditna 243—249, Praštediona 805—812.50, Slavenska 70, Eksploatacija 38—42, Sečerana 585—610, Narodna šumska 21, Našica 42.50—45, Guttman 405—410, Slavonija 52.50—53, Trbovlje, tu 380, vojna odškodnina 187—192, 7% inv. posoj. 62—63.

Dunaj. Živnostenska banka 77.9, Alpine 33.5, Greinitz 13.6, Kranjska industr. družba 44.5, Trbovlje, družba 44.15, Hrv. eskomptna banka 12.2, Leykam 14.6, Jugoslovanska banka 11, Hrv.-slav. dež. hip. banka 6.72, Avstr. tvornice za dušik 17.2, Guttman 45.5, Mundus 79.9, Slavex 17, Slavonija 6.1.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Remeljini in polremeljini, monte 60-60, 38-78, 78-78, 98-98, 120-120, 4 m dolž., 98-98, 120-120, 5 m dolž., vezani, fco meja, 11 vag. 630—630 (zaklj. 630), Trami, monte, 8-8 do 13-16, 4 in 5 m dolž., fco meja, 14 vag. 410—410 (zaklj. 410), Madriji smrekovi, 17×110, 20×110, 4 m dolž., fco meja, 3 vag. 650—650 (zaklj. 650), Bukove parjene deske, 1 in II vrsta, 27 m, 38 mm, od 2 m dolž., od 15 cm širine naprej, fco Postojna, 1 vag. 1123—1123 (zaklj. 1123). — Zito in poljski pridelki: Pšenica Rosafé, 80 kg, rinf., prompt., par. Ljubljana 450—490, Pšenica avstralska, rinfusa, prompt., par. Ljubljana 485 (blago), Pšenica Hard Winter 2, rinf., prompt., par. Ljubljana 465—500, Otrobi pšenični drob., par Ljubljana 190 (blago), Koruza, dob. maj, junij, par. Postojna neocar, 260 (blago), Rž, Canada, Western 2, dob. junij, fco Ljubljana 460 (blago), Ječmen 57-59 kg, fco maked. postaja 300 (blago), Ječmen pivovarski, fco vagon Ljubljana 390 (blago), Krompir beli, fco doleni, postaja 125 (blago), Krompir rumeni, fco štaj. postaja 115 (blago), Krompir rudečkast, fco štaj. post. 135 (blago), Bučne peške, zdrave, suhe, rešetane, juta vreče, cg. 50 kg 875 (blago).

Poizvedovanja.

Zgubila se je včeraj popoldne na vozu električne železnice ročna usnjata torbica. Pošten najditelj se prosi, da jo odda v knjigovoznici Kopitarjeva ulica 8./II.

Barvne trakove, ogljeni-, povoščeni-, kopirni papir, hektografični zvitki in druge potrebščine pri Lud. Baraga, Selenburgova ulica 6/1 Telefon štev. 980

STROJNIK in KURJAC
išče mesta, gre tudi na deželo. Ponudbe na upravo lista pod: »Vesten« 3270.

IŠČE SE
PISARNIŠKI uradnik
za pisarno premoženjnika v Beogradu s popolnim znanjem srbskega in nemškega jezika v govoru in pisavi s prakso v korespondenci in pisarniškem delu. Ponudbe s prepisi spričeval, zahtev plače na: Braća MUNCH, Beograd, Topličin Venac 4.

Tvrda F. & E. REMŽGAR
sprejme par spretnih slikarskih in plesarskih POMOČNIKOV. — Prednost imajo izveščani v obeh strokah.

Vajenca za krojaško obrt iz Ljubljane, sprejemem. — Več se poišče v trgovini ANTON PRESKER, Sv. Petra c. 14.

ŠIVILJA (pomočnica) išče službe v mestu. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »F. S. 26«. 3267

Izvešban URADNIK
za administrativne agende premoženjnika v Srbiji se išče. Pogoji: perfektno znanje srbsko-hrvatskega in nemškega jezika v govoru in pisavi. Ponudbe s referencami, prepisi spričeval in označbo plače na: Braća MUNCH, Beograd, Topličin Venac 4. 3256

Mlajši korespondent
zelo spreten stroje pisec, v slovenskem in nemškem jeziku, perfekt, se išče za Zagreb. Prednost imajo uradniki, ki so že bili v informacijskem zavodu, vendar to ni pogoj. — Ponudbe z zahtevami se naprošajo na »Publicitas« d. d., Zagreb - Gunduličeva 11. 3273

Služba organista
se odda v Višnji gori. Želi se nekoliko znanja v godbi na pihala. — Ponudbe sprejema ŽUPNI URAD. 3128

Dr. DEMŠAR
NE ORDINIRA DO BINKOSTL

Prvovrsten BRUSAČ
išče dela gaterista; gre tudi k vencičanki. — Ponudbe pod šifro »Spreten« 3269 na upravo »Slovenca«.

Kolarji!
Močan in zdrav kolarski pomočnik išče službe, najraje v bližini Ljubljane. — Ponudbe upravi pod »Kolar«

Agitirajte za naše časopise!

Mojo nadvse ljubljeno, zlato mamico

Antonijo Albrechtovo

je Vsevedni poklical danes ob 5. uri zjutraj k Sebi v boljše življenje.

Pogreb nepozabne se vrši v sredo dopoldne ob 10. uri iz šolskega poslopja v Mekinjah na tukajšnje pokopališče.

Priporočam prebralo rajnico v pobožno molitev in blag spomin.

Mekinje, dne 18. maja 1925.

Antonija Albrechtova, učiteljica.

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Devetnajsto poglavje.

Nekaj tednov pozneje, neko deževno nedeljo, je Daylight zopet snubil Dedo. Kakor prvokrat se je tudi sedaj brcal toliko časa, da ga je preobvladal glad do nje in ga ponesel v njegovem rdečem avtu v Berkeley. Pustil je stroj več blokov daleč od njene hiše in se peš napotil do tja. Dede pa ni bilo doma, mu je povedala hči gospodinje in je dostavila, da je šla na izprehod v gričevje. Gospodinja mu je tudi že opisala pot, kje se Deda najbrže izprehaja.

Daylight se je ravnal po njenih navodilih in cesti, po kateri je hodil, ga je kmalu pripeljala do zadnje hiše, kjer se končavala in kjer se je pričevalo prvo strmo pobočje odprtega gričevja. Ozračje je bilo vlažno od bližajočega se dežja; vihar namreč še ni prihul, dasi je naraščajoči veter oznanjal njegovo bližino. Po gladkih, travnatih gričih ni bilo videti nobenega znamenja o Dedi, kakor daleč so mu segle oči. Na desni je bil velik, doraščen gaj evkalipta, ki se je spuščal v grapo in se zopet dvigal na drugi strani. Tukaj je bilo vse samo šumenje in gibanje, visoka drevesa so se majala v vetru sem in tja in udarjala z vejami. V sunkih viharja se je nad vsemi manjšimi glasovi pokanja in ječanja vzdigoval globok brneč bas in

kor zvoki mogočne harfe. Poznavajoč Dedo je bil prepričan, da jo najde v tem gaju, kjer je bil učinek viharja tako izrazit. In v resnici jo je našel onstran grape na izpostavljenem slemenu nasprotnega pobočja, kjer je vihar najsilnejše divjal.

Nekaj enakomernega, čeprav ne dolgočasnega je bilo v načinu Daylightove snubitve. Brez diplomatičnosti ali izgovorov je bil tako naravnost in virovit kakor sam vihar. Ni imel časa niti za pozdraviti niti za oprostjenje.

»Vedno ista stvar,« je dejal. »Jaz vas hočem imeti in prihajam po vas. Morate me imeti, Dede, kajti čim bolj razmišljam o tem, tembolj sem gotov, da me imate skrivši nekako radi, kar je več, kakor če bi me navadno radi imeli. Ne smete reči, da ni tako, si upate?«

Obenem ji je stresal roko, ki jo je nadalje obdržal v svoji. Čeprav ni odgovorila, je občutila nek rahli, pa trdni trajni pritisk, kakor bi jo vlekel k sebi. Nehote se mu je napol vdala, njena želja je bila za hip močnejša od volje. Iznemadla se mu je odmaknila, dasi je še vedno obdržala roko v njegovi.

»Pa vas vendar ni strah pred menoj?« je hitro vprašal potr in skesan.

»Ni me.« Zalostno se je nasmehnila.

»Pred vami ne, ampak pred seboj.«

»Saj se niste odzvali moji drznosti,« je dejal vzpodbujen po njenih besedah.

»Prosim, prosim,« je prosila. »Midva

se ne moreva poročiti, zato ne govorimo več o tem.«

»Potem stavim, da izgubite.« Bil je skoraj vesel, kajti uspeh se je bližal hitreje, kakor mu je pravila najljubša domišljija. Imela ga je rada, o tem ni bilo nobenega dvoma več, in brez dvoma ga je imela toliko rada, da mu je dovolila držati jo za roko, toliko rada, da ga njegova bližina ni odbijala.

Zmajala je z glavo.

»Ne, nemogoče je. Izgubili bi stav.« Prvikrat je šinila Daylightu v glavo temna sumnja — ključ, ki je pojasnjeval vse.

»Povejte mi, ali ste morebiti skrivaj poročeni, kaj?«

Pobitost njegovega glasu in potrnost njegovega obraza je bila preveč zanjo in njen smeh je zazvenel radostno in spontano liki izbruh veselja kake ptice.

Daylight je sedaj vedel njen odgovor in nevoljen sam na se je dejal sam pri sebi, da je dejanje bolj učinkovito kot beseda. Stopil je med njo in med veter in jo je potegnil k sebi, da je stala tik poleg nje v zavetju. Nenavadno močna vihra je divjala okolu njiju in brnela po vršičkih dreves, da sta oba poslušala. Ploha letečega listja se je vsula nad nju, tik za vetrom pa so začele padati debele kaplje dežja. Ozrl se je nanjo in njene lase, ki jih je veter opletal okrog obraza in ker je stala tako blizu nje in ker se je znova in moč-

nejše zavedal, kaj mu je bila, je tako drhtel, da je čutila v roki, ki je držala njeno.

Iznemadla se je sklonila k njemu, povsila glavo, da mu je slonela na prsih. In tako sta stala, ko je nov sunek vihre pridrvel mimo, poln letečega listja in raztresenih kapelj. Enako nenadoma je vzdignila glavo in zrla vanj.

»Da veste,« je rekla, »snoči sem molila za vas. Molila sem, da bi prišli na boben, da bi zgubili vse — vse.«

Ves zavzet in osupel je Daylight ostrmel sprič te skrivnostnih besedi.

»To gotovo presega moj razum. Vedno sem dejal, da ne razumem žensk in sedaj ste mi zopet dokazali. Zakaj želite, da bi zgubil vse, ko me imate tako radi.«

»Tega nisem rekla.«

»Vi se niste upali reči, da ne. Torej kakor sem dejal: Ako me imate radi, popolnoma presega moj domači razum, kako potem morete želiti, da bi prišel na kant. To je prav tako kakor tiste vaše zagonetne besede, čim bolj me imate radi, tem manj me marate za moža. Veste, pojasniti mi morate, kaj mislite.«

Objel jo je in tesno držal, in topot se mu ni branila. Glavo je povsila, da ji ni mogel videti v obraz, vendar je slutil, da plaka. Spoznal je bil vrlino molka in čakal, da se zgodi njena volja. Stvar je prišla sedaj tako daleč, da mu je morala nekaj reči. O tem je bil prepričan.

(Dalej sledi.)

Stavbišče prodam

poizve se: **FRAN BIZJAN**,
Vodovodna cesta št. 252.

Bukova drva

z navedbo cene in množine
ponudite **Družbi ILIRIJA**,
Ljubljana, Kralja Petra
trg št. 8. 3281

OTROŠKI VOZIČEK

in zlozljiv otroški STOL na-
prodaj. — **Nabernik**, Du-
najska cesta 29/III. 3263

Skobelni stroj

500 mm širok, poravnalni
STROJ 500 mm širok, pro-
dam; poravnalni je nov in
ima kugel-loger, skobelnik
je rabljen, a vendar v do-
brem stanju. Skupna cena
21.000 Din. — Ogleda se jih
lahko pri tvrdki **RANCIN-
GER** v Ljubljani. — Naslov
lastnika pove uprava lista.

HRASTOVA DEBLA!

Prodaj 1 vagon lepih, rav-
nih hrastovih debel, 2—4 m
dolgi in 25—50 cm debeli
po izvanredni ceni. Naslov
v upravi lista pod šifro:
»UGODNO« št. 3274.

POZOR! POZOR!**Ostanki za perilo**

so naprodaj po polovični ali
zelo znižani ceni. Ne zamu-
dite ugodne prilike! Reslje-
va cesta 30, I. nad., desno.

Opekarna Mengeš

— Mengšu išče izurjenega

kurjača

k svoji okrožni peči. Oni,
ki se izkažejo z večletno
prakso, imajo prednost. —
Plača po dogovoru. Nastop
takoj. 3264

FIZOL

vseh vrst kupi **FRAN**
POGACNIK, Ljubljana,
Dunajska cesta št. 36.

SPREJME SE**KONTORISTINJA**

dobra stenografistinja in
strojepiska. Nastop takoj. —
Predstaviti se je v torek od
2—3 popoldne. — Stavbno
podjetje **Jakob ACCETTO**,
Tabor št. 2. 3240

Gozdni MANIPULANT

pošten in sposoben za delo
in obračun, se išče za neko
manjšo gozdno eksploatacijo
rudokopne šume v Srbiji.
Ponudbe z referencami na:
Bračo MUNCH, Beograd,
Topličin Venac št. 4.

Razglas.

Podpisani odbor razpisuje sledeča popravila pri
župni cerkvi v Boh. Bistrici:

1. Dvakratno pleskanje cerkvene strehe v izmeri
1300 m², z vsem delom in materialom.

2. Zacinjanje in krpanje strehe z vsem delom in
materialom.

3. Zamazanje porušenega ometa zunaj in znotraj
cerkve, zlasti venčnih zidov pod streho in spodaj na
podzidku okrog cerkve — s cementom, vstevši vsa
dela, vse odrajanje in vse orodje.

4. Druga popravila, ki se bi naknadno pokazala kot
neobhodno potrebna.

Vsa ta dela so bila dne 19. julija 1923 proračunena
na 21.675 Din, rec: enainvajset tisoč šestopetdeset-
deset dinarjev, katera vsota se bo času primerno spre-
menila. — Za vsa ta popravila se bo vršila minuendo-
dražba dne 24. maja, šesto nedeljo po Veliki noči, ob
11. uri popoldne na licu mesta v Boh. Bistrici. Zaste-
valo se bo primerno jamstvo za solidnost izvršenih del.

Drugo, posebno natančnejši pogoji, se zvedo pri
stavbnemu odboru, oziroma pri načelniku tega odbora
g. Fr. Arhu v Boh. Bistrici št. 74.

STAVBNI ODBOR V BOHINJSKI BISTRICI,
dne 11. maja 1925.

Predsednik: **Franc Arh.**

Za Binkošti
obleke
po znižanih cenah

J. Maček

Ljubljana

Aleksandrova 12

Indian **Moto-**
cycles

HENDERSON MANUFACTURING CO
Springfield, Mass.

Indian Prince

enocilinderski, 3/5 HP, brzina do 80 km
vporaba bencina ca 2 1/4 litra na 100 km

Takojšnja dobava

AMERIKAN MOTORS LTD.,
LJUBLJANA

Potrži globoke žalosti naznanjamo vsem
sorodnikom, prijateljem in znancem, da se je
naša nad vse ljubljena mama, stara mama,
gospa

Ana Zore roj. Lekan

v nedeljo dne 17. maja preselila v večnost.
Pogreb objokovane nepozabne mamice bo
v torek ob pol 3 popoldne iz hiše žalosti,
Tržaška cesta 27, na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, 18. maja 1925.

Žalujejo rodbine:

ZORE, GABERSEK, SUŠNIK, MATJAN.

Poravnajte naročnino!

Prodaj zidano HIŠO

z dvema sobama in kuhinjo.
Poleg je hlev, skedenj, lep
sadni vrt, njiva, ki je že ob-
delana, nekaj travnika in
bukov gozd. — Vse je v do-
brem stanju. Cena nizka. —
Naslov v upravi št. 3268.

Lepo tele

bilec - simodolec, 5 tednov
star, od bika, odlikovanega
s I. premijo, in dobrega,
mlečnega potomstva, je na-
prodaj v Ljubljani, Cesta v
Mestni log št. 31. 3225

Omara za led

190 x 140 x 70, s 3 vratica-
mi, v dobrem stanju, je ce-
no naprodaj. — Pisarna ho-
tela »SLON« — Ljubljana.

Najfinejše namizno pristno

(Aixer) OLJE

ter pristni namizni vinski
— **KIS Fr. Kham**
— nudi —
nasproti hotela »Union«.

Stanovanje

dveh do štirih sob s kopal-
nico in pritliklami, iščem
za mesec julij v Ljubljani v
novi hiši. Po možnosti soln-
čna lega. — Ponudbe pod:
»Dve osebi« na upravo lista.

»ŠAMOT - OPEKO«

in ŠAMOT-MOKO (češko)
na zalogi nudi **F. Hočevar**,
Dunajska cesta 36. 3006

ZA BOTRE

in **BIRMANCE!**

Najcenejša oblačila Vam
more nuditi edino-le naša
detajlna trgovina na Erjav-
čevi cesti št. 2 (nasproti
Dramskega gledališča). —
Največja izbira vseh vrst
oblek, krasni vzorci pralnih
oblek, solidna postrežba in
najnižje cene. — **Konfek-
cijska tovarna FRAN DE-
RENDA & Komp.** 3121

Radi opustitve trgovine
prodajam zlatino, srebrni-
no, vsakovrstno jedil. orod-
je in birmanska darila, po
zelo znižanih cenah. — **JOS.
SELOVIN-CUDEN**, Ljubljana,
Mestni trg.

Značajan DRUŽABNIK
samec, se sprejme pod ugod.
pogoji v dobro vpeljano tr-
govino z mešanim blagom v
večjem kraju. Isti bi vodil
trgovino. Potreben kapital
100.000 Din. — Ponudbe na
upravo »Slovenca« pod šifro
»Takojšen nastop« št. 3203.

KOSILNICA »Dering«
se prod. — Ljubljana, Sv.
Petra cesta 85. 3214

OTROŠKI VOZIČKI,
dvokolesa, motorji, preu-
matika, najceneje. Sprej-
majo se vsa popravila. —
Prodaja na obroke, ceniki
franko. **TRIBUNA**, F. B.
L. — tovarna dvokoles in
otroških vozičkov, Ljubi-
ana, Karlovska cesta št. 4.

Sodna dražba

— ZEMLJIŠČA NA ZGORNJI BELI 21 —

obstoječega iz stare gostilne in trgovine, v
prometnem kraju, brez konkurence in z go-
spodarskim poslopijem ter par gozdov in njiv,
se vrši 22. maja 1925 ob 10. dop. na Zgor. Beli.

Staroznana, sloveča prvovrstna,

6' restavracija „pri Šestici“ 6'
po domače „pri Zeksarju“
v Ljubljani, na Dunajski cesti,
vljudno naznanja, da ima

otvorjen

svoj lepi, senčnati vrt z dvema verandama
**Priznana izborna cenena kuhinja. — Pristna do-
mača in štajerska vina. — Vedno sveže pivo.**

Prijazno se priporoča

R. Zalaznik.

Električne tvornice

Škodovih zavodov
v Plznu.

Zastopstvo za Jugoslavijo:

Ljubljana, Selenburgova 7. hiša Jadranske banke.

Dobavljajo: najsolidnejše in najcenejše elektromotorje, tur-
bogeneratorje in vse ostale električne stroje.

Grade: električne centrale, električne železnice, cuk-
rarne, pivovarne, rudniške naprave itd. itd.

Obračajte se v vseh primerih na pisarno v Ljubljani!
Poset inženirja brezplačno na razpolago.

Zahvala.

Vsem, ki so nam izkazali svoje blagodejno sočutje o priliki
prebridke izgube naše ljubljene soproge, oziroma hčere, sestre,
sinahe in svakinje, gospe

Meta pl. Morawek roj. Singer

vsem, ki so dragi pokojnici poslali kot zadnji pozdrav toli
krasnega cvetja in so jo spremljali na poslednjem potu, se iz
srca zahvalujemo.

ZALUJOČI OSTALI.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut,
borzna naročila, predajmi in krediti vsak
vrsto, eskompt in inkaso menic ter nakazila
v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.
Brzjavke: **Kredit Ljubljana**
Tel. 40, 457, 548, 805, 806